

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΑΔΡΙΑΝΕΙΟΥ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΥ

Προμελέτη - Πρακτική Άσκηση φοιτητών απασχόλησης ΕΥΔΑΠ

ΑΘΗΝΑ , Σεπτέμβριος 2019

**Γενική Διεύθυνση Συντονισμού & Υποστηρικτικών Λειτουργιών
Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Έρευνας και Ανάπτυξης
Υπηρεσία Αξιολόγησης και Υποστήριξης Νέων Δραστηριοτήτων**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	1
Γενικά.....	1
Ομάδα σύνταξης.....	1
Χάρτης Αδριάνειου Υδραγωγείου.....	1
A. ΑΝΑΛΥΣΗ.....	2
A.1 Ιστορική αναδρομή.....	2
A.1.1 Υφιστάμενη κατάσταση.....	2
B. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ.....	4
B.1 Σημεία Ενδιαφέροντος.....	4
B.2 Επωφελούμενοι.....	4
B.3 Διαμόρφωση σημείων ενδιαφέροντος.....	7
B.4 Σήμανση σημείων ενδιαφέροντος.....	14
B.5 Διαδρομή σύνδεσης σημείων ενδιαφέροντος.....	15
B.6 Αρχιτεκτονική προσέγγιση.....	24
B.7 Προτάσεις διαχείρισης.....	36
Γ. ΠΗΓΕΣ.....	37

Εισαγωγή

Γενικά

Η Υπηρεσία Αξιολόγησης και Υποστήριξης Νέων Δραστηριοτήτων της ΕΥΔΑΠ ωριμάζει πρόταση προς τη διοίκηση για ολοκληρωμένη αξιοποίηση του Αδριάνειου Υδραγωγείου ως υδάτινο πόρο και μνημείο. Μοναδικό στην Ευρώπη για το είδος και το μήκος του, το Αδριάνειο αποτελεί σημαντικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς και υπολογίσιμο πόρο μη πόσιμου νερού για τους 7 δήμους από τους οποίους διέρχεται. Η διαχείριση του απαιτεί δια-τομεακή ολιστική προσέγγιση λαμβάνοντας υπ' όψιν τις ακόλουθες τοπικές ανάγκες:

1. Υφιστάμενες ανάγκες άρδευσης δημόσιων, δημοτικών και ιδιωτικών περιοχών
2. Υφιστάμενες ανάγκες δημοτικής και ιδιωτικής χρήσης μη πόσιμου νερού
3. Ανάγκες χρήσης μη-πόσιμου νερού για την αύξηση γαλαζίων και πράσινων υποδομών στη πόλη (αυξάνοντας το 1,2)
4. Ανάγκη τοπικής ενίσχυσης της περιβαλλοντικής συνείδησης και της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής ταυτότητας.
5. Ανάγκη ενίσχυσης της δια-γειτονιακής ταυτότητας της Αθήνας με στόχο την αύξηση της κοινωνικής συνοχής και του αποκεντρωμένου τουρισμού.

Η παρούσα μελέτη τύπου Master Plan επικεντρώνεται στο (4) και στο (5) επιλέγοντας περιοχές ανάδειξης του Αδριάνειου υδραγωγείου. Βασικό κριτήριο επιλογής των περιοχών αυτών είναι η ταυτόχρονη αύξηση γαλαζίων και πράσινων υποδομών στη πόλη (3). Ως εκ τούτου η παρούσα προμελέτη συμπληρώνει την προμελέτη υφιστάμενων αναγκών για νερό (1 και 2 παραπάνω) που υλοποιείται ταυτόχρονα από την Υπηρεσία μας. Οι δυο προμελέτες συνδυαστικά αποτελούν το πρώτο στάδιο **της μελέτης ολοκληρωμένης αξιοποίησης του Αδριάνειου Υδραγωγείου ως υδάτινο πόρο και μνημείο.**

Η παρούσα μελέτη προτείνει 14 θέσεις ανάδειξης του Αδριάνειου Υδραγωγείου, εκ των οποίων οι δέκα το αξιοποιούν ως υδάτινο πόρο και μνημείο («Πράσινες Ζώνες Αδριάνειου / Hadrian Green Zones») και οι υπόλοιπες το αναδεικνύουν μόνο ως μνημείο. Οι 14 αυτές θέσεις μοιράζονται σε όλο το μήκος του υδραγωγείου από το Μενίδι ως το Κολωνάκι ώστε:

1. Να αποτελέσουν υποδομές εκπαίδευσης, πολιτισμού και τουρισμού που καλύπτουν τις ανάγκες του συνόλου των περιοχών της Αθήνας απ' όπου διέρχεται το Αδριάνειο.
2. Να αποτελέσουν αφορμή για γνωριμία και συνέργειες μεταξύ των πολύ διαφορετικών γειτονιών από τις οποίες διέρχεται το Αδριάνειο.
3. Να εμπλουτίσουν τις πράσινες και γαλαζίες υποδομές της πόλης
4. Να ενισχύσουν την βιώσιμη κινητικότητα στη πόλη.

Το τελευταίο ζητούμενο επιτυγχάνεται μέσω διαδρομής ήπιας κυκλοφορίας και φιλικής προς τον πεζό, τον ποδηλάτη, τον χρήστη μηχανοκίνητων ποδηλάτων κάθε είδους, που συνδέει τα 14 σημεία. Η διαδρομή διέρχεται:

1. από σημεία έντονης κινητικότητας των γειτονιών, εξυπηρετώντας την καθημερινότητά της.
2. από τις 14 θέσεις ανάδειξης του Αδριάνειου Υδραγωγείου
3. από εμφανή φρεάτια και σημεία ενδιαφέροντος του υδραγωγείου .

Η μελέτη στηρίχθηκε στην αποτύπωση του υδραγωγείου όπως μελετήθηκε από το ΕΜΠ για την ΕΥΔΑΠ και σε συνεργασία με τις Εφορείες Αρχαιοτήτων («Εργασίες διερεύνησης του Αδριάνειου Υδραγωγείου της Αθήνας και καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης σε συγκεκριμένα υπόγεια τμήματά του, ΕΜΠ, Π. Δευτεταίος, 2019, Αθήνα») και στις ιδέες αξιοποίησής του που διερευνά από το 2018 η Υπηρεσία.

Το υπό μελέτη έργο ανάδειξης των Αδριάνειων Δεξαμενών στη Πλατεία Δεξαμενής στο Κολωνάκι (βλ. κυρίως προκαταρκτική μελέτη ΕΥΔΑΠ *Ανάδειξης και Αξιοποίησης της Ασκεπούς Δεξαμενής στην Πλατεία Δεξαμενής στο Κολωνάκι, «Θύμιος Παπαγιάννης και Συνεργάτες ΑΕΜ»*, 2018 αλλά και Συμβουλευτική πρόταση φωτιστικής ανάδειξης του Αδριάνειου υδραγωγείου στο Κολωνάκι, «Θανάσουλα Χ., 2018) χρησίμευσε ως πιλότος ανάδειξης του συνόλου του Αδριάνειου που προτείνει η μελέτη.

Πέρα του εντύπου της μελέτης, διατίθεται διαδραστικός χάρτης στη διεύθυνση: https://drive.google.com/open?id=1aCdwepv15hK2Ay2qJ9ORX5cwvcnmNM_qF&usp=sharing

Ομάδα σύνταξης

Η μελέτη εκπονήθηκε ως πρακτική άσκηση φοιτητών καλοκαιρινής απασχόλησης στην Υπηρεσία Αξιολόγησης και Υποστήριξης Νέων Δραστηριοτήτων της ΕΥΔΑΠ. Η πρακτική άσκηση των φοιτητών στηρίχθηκε στις επιλογές της Υπηρεσίας ως προς τα σημεία ενδιαφέροντος (κεφάλαιο Β3 και πίνακας Β2). Η ομάδα σύνταξης αποτελείται από τους:

Προπτυχιακές Φοιτήτριες Αρχιτεκτονικής:

Φωτεινή Σταμούλη, Πανεπιστήμιο Πατρών
Σταυρούλα-Αθηνά Κάλλια-Ντρούμπη, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (εξωτερική συνεργάτης στο πλαίσιο διπλωματικής της εργασίας)

Προπτυχιακός Φοιτητής Πολιτικός Μηχανικός: Γεώργιος Δημέλλης, ΑΠΘ

Μεταπτυχιακός Φοιτητής Οικονομολόγος: Παναγιώτης Κακαφώνης, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Ερευνήτρια Οικονομικής και Επιχειρησιακής Στρατηγικής: Λωρέν Μεζαρί στο πλαίσιο της συνεργασίας της ΕΥΔΑΠ με το Climate KIC Program "Pioneer into Practice" (συνεισφορά με το κεφάλαιο «Προτάσεις Διαχείρισης»)

Πολιτικός Μηχανικός: Γεώργιος Σαχίνης, Προϊστάμενος Υπηρεσίας (κεφ. Β3, συνεισφορά στο κεφ. Β.7 και επίβλεψη ομάδας)

A. ΑΝΑΛΥΣΗ

A.1 Ιστορική αναδρομή

Το Αδριάνειο Υδραγωγείο της Αθήνας κατασκευάστηκε το 140 μ.Χ. και είναι το μοναδικό Ρωμαϊκό Υδραγωγείο για το είδος και το μήκος του, που κατασκευάστηκε στην Ευρώπη και ακόμα μεταφέρει νερό. Έχει μήκος 20 χλμ με αφετηρία τις παρυφές της Πάρνηθας και κατάληξή τις δύο Δεξαμενές (κατ. 1870) στη πλατεία Δεξαμενής στο Κολωνάκι. Η χάραξή του ακολουθεί την πιο ήπια από πλευράς υψομετρικών μεταβολών διαδρομή σύνδεσης των δύο αυτών τόπων. Το νερό του προέρχεται από υδρομάστευση του υπόγειου υδροφόρου αλλά και από τα ρέματα που το υδραγωγείο συναντά στη διαδρομή του. Το υδραγωγείο συνδέει γειτονιές των δήμων Αχαρνών, Μεταμόρφωσης, Ηρακλείου, Χαλανδρίου, Αμαρουσίου, Φιλοθέης-Ψυχικού και Αθηνών. Το νερό του είναι κατάλληλο για άρδευση και άλλες χρήσεις μη πόσιμο νερού.

Στην υπόγεια σήραγγά του (ύψους π. 1,20μ - 1,60μ και πλ. 0,80μ) το νερό κυλάει με φυσική ροή χάρη στην κλίση της. Το έργο κατασκευάστηκε με διάνοιξη 465 φρεατίων (από 10μ μέχρι 42 μ. βάθος) κατά μήκος της χάραξης. Από κάθε δύο γειτονικά φρεάτια, έσκαβαν την σήραγγα ταυτόχρονα από το ένα στο άλλο μέχρι συναντήσεως. Τα φρέατα αυτά, ορατά και σήμερα, εξυπηρετούσαν και τον εξαερισμό, το φωτισμό και τον καθαρισμό της σήραγγας. Το Αδριάνειο Υδραγωγείο καθαρίστηκε και επισκευάστηκε ανά διαστήματα μεταξύ του 1870 και του 1932 οπότε και τμήματά του εντάχθηκαν στο νέο δίκτυο ύδρευσης της Αθήνας που κατασκεύασε η ΟΥΛΕΝ. Σήμερα έχει γκρεμιστεί σε διάφορα σημεία λόγω φθοράς αλλά και εξ' αιτίας της ανάπτυξης της πόλης από πάνω του (έργα Μετρό, Ολυμπιακά έργα κτλ) όμως εξακολουθεί να έχει νερό υδρομαστεύοντας, από κατασκευής, τους υπόγειους υδροφορείς που διαπερνά.

Το υδραγωγείο αποτελεί ανενεργό μέρος του υδροδοτικού συστήματος που απέκτησε η ΕΥΔΑΠ από την εταιρία ΟΥΛΕΝ.

A.1.1 Υφιστάμενη κατάσταση

Σήμερα υπάρχουν 390 εντοπισμένα φρεάτια του υδραγωγείου. Τα 228 είναι ορατά και τα 174 από τα ορατά βρίσκονται σε δημόσιο χώρο. Πολλά από αυτά έχουν συντηρηθεί από την ΕΥΔΑΠ με την κατασκευή κωνοειδούς σχήματος κάλυψης.

Η ροή του Αδριάνειου υδραγωγείου επιβεβαιωμένα διακόπτεται σήμερα μερικώς η πλήρως στα σημεία όπου συναντάει τον Κηφισό ποταμό, την Αττική Οδό, το Ολυμπιακό Στάδιο, τον Σταθμό Μετρό Πανόρμου καθώς και κάποιο φρεάτιο με απόφραξη μεταξύ του ΓΕΕΘΑ και της οδού Αδριανείου 22 στο Ψυχικό. Μεταξύ των σημείων αυτών το υδραγωγείο εμπλουτίζεται διαρκώς υδρομαστεύοντας τον τοπικό υδροφόρο.

Προς το παρόν, το κυριολεκτικά μοναδικό στοιχείο ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, παραμένει αφανές και εν γένει αναξιοποίητο τόσο ως μνημείο όσο και ως υδάτινος πόρος κυλώντας υπογείως της πόλης των Αθηνών. Αξιοποιείται από τον Δήμο Μεταμόρφωσης που ποτίζει το 80% του δημοτικού του πρασίνου με αυτό.

Χάρτης Αδριάνειου Υδραγωγείου με την ποδηλατική διαδρομή και τις πράσινες ζώνες

Εμφανές φρεάτιο με κωνοειδή κάλυψη

Αφανές υπόγειο φρεάτιο

Εμφανές φρεάτιο στο ύψος του δρόμου

Εμφανές φρεάτιο σε ιδιωτικό χώρο

B. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

B.1 Σημεία ενδιαφέροντος

Η μελέτη προτείνει τη διαμόρφωση 14 θέσεων πολιτιστικής ανάδειξης του Αδριάνειου υδραγωγείου, εκ των οποίων οι 10 αποτελούν ταυτόχρονα και ζώνες αρδευόμενες από το υδραγωγείο (Πράσινες Ζώνες Αδριάνειου / Hadrian Green Zones). Σε 4 από αυτές τις θέσεις προτείνεται η δυνατότητα πρόσβασης εντός του υδραγωγείου, με 2 από αυτές να προσφέρονται για το ευρύ κοινό, και οι άλλες 2 για πολύ εξειδικευμένο κοινό. Οι θέσεις είναι:

1. Δήμος Αχαρνών – Ολυμπιακό Χωριό: Είσοδος Αδριάνειου Υδραγωγείου, κεντρική πλατεία Ολυμπιακού Χωριού
2. Δήμος Αχαρνών – σημείο όπου το Αδριάνειο διασχίζει τον Κηφισό ποταμό
3. Δήμος Μεταμόρφωσης - οδός Αδριανείου
4. Δήμος Μεταμόρφωσης – Περιοχή δεξαμενής αξιοποίησης Αδριάνειου
5. Δήμος Νέου Ηρακλείου – Γήπεδο Πράσινου Λόφου
6. Δήμος Αμαρουσίου – ΑΣΠΑΙΤΕ και γύρω περιοχή (LAMDA DEVELOPMENT) πλησίον ιστορικού τοπικού αντλιοστασίου
7. Δήμος Αμαρουσίου - ΟΑΚΑ
8. Δήμος Χαλανδρίου – Συμβολή με ρέμα Χαλανδρίου: ρωμαϊκή δεξαμενή καθίζησης
9. Δήμος Ψυχικού – Ιστορικό υπόγειο αντλιοστάσιο Νοσοκομείου Σωτηρίας . (μόνο ανάδειξη – όχι «Πράσινη Ζώνη Αδριάνειου»)
10. Δήμος Αθήνας – Αντλιοστάσιο by-pass του Μετρό στον Σταθμό Πανόρμου (μόνο ανάδειξη – όχι «Πράσινη Ζώνη Αδριάνειου»)
11. Δήμος Αθήνας – διασταύρωση Οιήλου / Ριανκούρ: ιστορική τοπική διακλάδωση παροχής (μόνο ανάδειξη – όχι «Πράσινη Ζώνη Αδριάνειου»)

12. Δήμος Αθήνας – Πλατεία Αγίου Δημητρίου Πανόρμου: Υπόγεια ιστορική δεξαμενή Χλωρίωσης

13. Δήμος Αθήνας – Πλατεία Κιτσίκη, Γεννάδιος Βιβλιοθήκη και πεζοδρόμιο Δεινοκράτους: πλησίον σημείου εκκένωσης Αδριάνειου

14. Δήμος Αθήνας - Δεξαμενή Κολωνακίου: ρωμαϊκή δεξαμενή κατάληξης & νεότερη δεξαμενή κατάληξης

(Υπάρχει ήδη ολοκληρωμένη πρόταση ανάδειξης – δεν πρόκειται για υπό μελέτη «Πράσινη Ζώνη Αδριάνειου»)

Το σύνολο των 14 θέσεων απαιτεί διαμορφώσεις που αποτελούν επόμενο στάδιο μελέτης. Οι περισσότερες θέσεις βρίσκονται κοντά σε υφιστάμενες εστίες επωφελομένων: πλατείες, στάδια-αθλητικές εγκαταστάσεις, πάρκα, παιδικές χαρές, σχολεία, εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα, έδρες τοπικών συλλόγων, εκκλησίες, δημόσια κτήρια, καταστήματα, χώροι πολιτισμού.

Από τις παραπάνω θέσεις οι (6), (7), (13), (14) περιλαμβάνουν χώρους που δεν είναι δημοτικοί / δημόσιοι.

B.2 Επωφελούμενοι

Πέραν των κατοίκων και των επισκεπτών, οι τοπικοί δυνητικοί επωφελούμενοι φορείς από την αξιοποίηση του Αδριάνειου υδραγωγείου είτε ως υδάτινο πόρο είτε / και ως μνημείο Αδριάνειου είναι: Οι δήμοι / δημοτικές αρχές των περιοχών που διανύει το Αδριάνειο, τοπικές πολιτιστικές / εκπαιδευτικές / αθλητικές ομάδες, τοπικά καταστήματα (εστίασης και εμπορικά, εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα κάθε βαθμίδας (πχ το 5^ο Δημοτικό Σχολείο Μεταμόρφωσης, η ΑΣΠΑΙΤΕ, η Γεννάδιος Βιβλιοθήκη, η Βρετανική και Αμερικανική Αρχαιολογική Σχολή).

Προτείνεται η διερεύνηση μοντέλου ανταλλακτικής συνεργασίας με τους παραπάνω φορείς όπου η ΕΥΔΑΠ παρέχει νερό και οι φορείς αναλαμβάνουν κάποιες ευθύνες ως προς την ανάδειξη του μνημείου και τη συντήρηση και λειτουργία των πράσινων ζωνών που δημιουργεί.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι 14 προτεινόμενες θέσεις ανάδειξης, οι επωφελούμενοι και κάποιες πρώτες ιδέες για το ανταλλακτικό μοντέλο συνεργασίας της ΕΥΔΑΠ με τους δυνητικά επωφελούμενους φορείς

Από Ολυμπιακό Χωριό	Τοποθεσία	Γιατί να αντλήσουμε από εδώ;	Προτάσεις για πολιτιστική υποδομή	Πρόσβαση/Θέα/AR εσωτερικά	Γιατί πολιτιστικά σημαντικό;	Τοπικοί επωφελούμενοι του νερού	Τοπικοί μέτοχοι της πολιτιστικής υποδομής	Ευθύνες επωφελομένων	Παροχές υφιστάμενης άρδευσης στην περιοχή
1	Περιοχή Ολυμπιακού Χωριού (φανός 278-299)	Συμπεριλαμβάνει την ερημωμένη "Δημοτική Πράσινη Ζώνη"	Πράσινη Ζώνη Ολυμπιακού Χωριού με έμφαση στον εκπαιδευτικό τουρισμό & Είσοδος #1 & Συντριβάνι Κεντρικής Πλατείας	Πρόσβαση στην είσοδο (#φανός 299 και περιορισμένη πρόσβαση στο 278)	Εύκολη πρόσβαση στο φανό 299 (ένερση του Αδριανείου) Ορατή γραμμή των φανών μέχρι το 278.	Δήμος Αχαρνών, σχολεία, τοπικές περιβαλλοντικές / εκπαιδευτικές ομάδες, Κάτοικοι (αυλές & αστικοί κήποι)	Δήμος Αχαρνών, σχολείο, τοπικές ομάδες (Νέα γενιά Ολυμπιακού Χωριού https://www.facebook.com/NeaGeniaOX/), Ποδηλατική Ομάδα Αχαρναι Rider (https://www.facebook.com/acharnai.rider)	Διατήρηση της υποδομής εσωτερικά στην "πράσινη ζώνη" από τοπικές ομάδες που ενδιαφέρονται για τις τοπικές αρχές και προστασία του περιβάλλοντος, εβδομαδιαίες/μηνιαίες εκδηλώσεις ή καλοκαιρινά φεστιβάλ, δημιουργία εύκολα μετακινούμενων μικρών κατασκευών για πληροφορίες σχετικά με το υδραγωγείο όπου οι άνθρωποι της τοπικής κοινότητας θα βοηθούν να λειτουργεί και θα το φυλάει	Πράσινο Ολυμπιακού Χωριού
2	Πέρασμα ποταμού Κηφισού (φανός 239-240)		Πέρασμα ποταμού Κηφισού & Είσοδος #2 (φανός #240 του 1920) & μονοπάτι ανάμεσα σε φανούς έως τον φανό 246	Πρόσβαση	Εύκολη άμεση θέα του νερού. Σημαντική πρόσθεση του 1920.	-	Δήμος Αχαρνών, τοπική εκπαίδευση / περιβαλλοντικές ομάδες	Μερική αποψίλωση από τις τοπικές περιβαλλοντικές ομάδες ή ακόμα καλύτερα από τις δημοτικές υπηρεσίες	-
3	Περιοχή οδού Αδριανού στη Μεταμόρφωση (φανός 175-192)	Εκπαιδευτικοί σκοπφοί (κοντά σε σχολείο)	Πράσινη Διαδρομή Αδριανείου (ορατών φρεατίων)	Πρόσβαση	Κοντά στο 5ο Δημοτικό Σχολείο Μεταμόρφωσης	Δήμος Μεταμόρφωσης, 5ο Δημοτικό Σχολείο Μεταμόρφωσης, τοπικές περιβαλλοντικές / εκπαιδευτικές ομάδες	Δήμος Μεταμόρφωσης, κοινό σχολείο: το 5ο Δημοτικό Σχολείο, τοπικές ομάδες, Περιβαλλοντική ομάδα 1 ^{ου} Γενικού Λυκείου Μεταμόρφωσης	Καλωπισμός της διαδρομής που περνάει μπροστά από το σχολείο από εκπαιδευτικούς και μαθητές του σχολείου, οργάνωση εκπαιδευτικών - πολιτιστικών - αθλητικών εκδηλώσεων που θα προβάλλουν την σημασία και την ιστορία του Αδριανείου υδραγωγείου	-
4	Δεξαμενή Μεταμόρφωσης (οδός Ζάππα) και γειτονικοί φανοί	Τρέχουσα άντληση για δημοτικές ανάγκες & ενδεχόμενο για νέα πράσινη ζώνη στην Οδό Αδριανείου	Πράσινη Διαδρομή Αδριανείου (ορατών φρεατίων)	Πρόσβαση	Σε τοποθεσία της μοναδικής σύγχρονης χρήσης του νερού του Αδριανείου (Δεξαμενή Μεταμόρφωσης)	Δήμος Μεταμόρφωσης, τοπική εκπαίδευση / περιβαλλοντικές ομάδες	Δήμος Μεταμόρφωσης, κοινό σχολείο: το 5ο Δημοτικό Σχολείο, τοπικές ομάδες, Περιβαλλοντική ομάδα 1 ^{ου} Γενικού Λυκείου Μεταμόρφωσης	Διατήρηση των εγκαταστάσεων της οδού Ζάππα - οδού Δεξαμενής και καλωπισμός της διαδρομής που περνάει μπροστά από σχολείο, προβολή της ΕΥΔΑΠ και του υδραγωγείου	-
5	Γήπεδο Πράσινου Λόφου	Ενδεχόμενο για "Πράσινη Ζώνη", κοντά σε αθλητικές εγκαταστάσεις	Πράσινη Ζώνη Αδριανείου (κοντά σε ορατά φρεάτια)	Πρόσβαση	Κοντά σε γήπεδο - αθλητικές εγκαταστάσεις, αθλητικοί σύλλογοι	Δήμος Ηρακλείου, αθλητικές εγκαταστάσεις, γήπεδο, αθλητικοί σύλλογοι	Δήμος, αθλητικοί σύλλογοι. Ποδηλατική ομάδα (Ποδηλάτες Ηρακλείου Αττικής http://podilateshrakleioyafitkhs.blogspot.com/)	Διατήρηση της υποδομής εσωτερικά στην "πράσινη ζώνη" και της πολιτιστικής διαδρομής από τους αθλητικούς συλλόγους	-
6	Παλιό αντλιοστάσιο στην ΑΣΠΑΙΤΕ	Ενδεχόμενο για "Πράσινη Ζώνη Αδριανείου"	Πράσινη Ζώνη Αδριανείου	Πρόσβαση	Εσωτερικά σε εκπαιδευτικό ινστιτούτο	ΑΣΠΑΙΤΕ & LAMDA Development S.A., τοπική εκπαίδευση / περιβαλλοντικές ομάδες	ΑΣΠΑΙΤΕ, LAMDA Development S.A.	Διατήρηση της υποδομής, οργάνωση εκπαιδευτικών εκδηλώσεων από το εκπαιδευτικό ινστιτούτο ή τις τοπικές ομάδες ενδιαφερόμενες στην τοπική ιστορία, μερική αποψίλωση της περιοχής κοντά στους φανούς & καλωπισμός της περιοχής	-
7	Πηγιάδα ΟΑΚΑ	Υπάρχουν (τώρα ξηρό) Υδάτινο Πάρκο Σταδίου / υπάρχουντα προβλήματα υπερχάλωσης	Νέα Διαδρομή: Φανοί Αδριανείου - Υδάτινο Πάρκο Σταδίου	Πρόσβαση	Ορατοί ρωμαιοί φανοί	ΟΑΚΑ, τοπική εκπαίδευση / περιβαλλοντικές ομάδες	ΟΑΚΑ, τοπικές ομάδες (Ποδηλάτες Αλυσούπολης - Ν.Φιλοθέης http://podilatesaloupolis.blogspot.com/ , Ecocity http://www.ecocity.gr/)	Οργάνωση από τοπικές ομάδες και επίσημους φορείς (αρχαιολογικούς/αθλητικούς) των εκδηλώσεων που προβάλλουν το υδραγωγείο	-
8	Δεξαμενή Καθίζησης στην οδό Ελ. Αλαμίν	Δημοτικό Πλάνο για Πράσινη Πολιτιστική Διαδρομή (Ρέμα Χαλανδρίου - Ελ Αλαμίν)	Δημοτική "Πράσινη Πολιτιστική Διαδρομή" & Είσοδος #3 (Επισκέψιμη Δεξαμενή Καθίζησης)	Πρόσβαση	Επιβεβαιωμένο τοπικό ενδιαφέρον (τέλος του δημοτικού πολιτιστικού & πράσινου πάρκου). Σημαντική κατασκευή με ιστορία Β' Παγκοσμίου Πολέμου	Δήμος Χαλανδρίου, τοπική εκπαίδευση / περιβαλλοντικές ομάδες	Δήμος Χαλανδρίου, τοπικές ομάδες (Ποδηλατική ομάδα HALbike https://halbike.wordpress.com/ , Γεωπαίδεια https://www.geopedia.gr/ , Σύλλογος Προστασίας Περιβάλλοντος και Ρεματιάς Πεντέλης - Χαλανδρίου https://sosrematia.blogspot.com , Σύλλογος Φίλων των Ζώων Χαλανδρίου https://filozwnhalandriou.wordpress.com/ , Μαζί να τα φάμε http://mazinatafame.blogspot.com/ , Ομάδα Προφορικής Ιστορίας Χαλανδρίου <a b="" href="http://oralhistorygroups.gr/omada-proforikis-istorias-</td> <td>Διατήρηση της υποδομής, εκμετάλλευση της " διαδρομής"<="" πολιτιστικής="" πράσινης=""> και της είσοδου του υδραγωγείου, οργάνωση πολιτιστικών & εκπαιδευτικών εκδηλώσεων	Κηπάριο Ηησίδα	

							dimou-chalandriou/ Αετοπούλειο Πολιτιστικό Κέντρο		
9	Υπόγειο αντλιοστάσιο 1920 πρώην-Σωτηρία	Μητροπολιτικό Πάρκο στο Γουδί	Σταθμός AR (ενισχυμένης πραγματοκότητας) στην επιφάνεια του υπόγειου αντλιοστασίου πρώην-Σωτηρία 1920	AR (& περιορισμένη πρόσβαση)	Εύκολη ψηφιακή ζωντανή μετάδοση του επιπέδου του νερού. Σημαντικό στοιχείο της δεξαμενής του 1920.	Δήμος Αθηναίων	Δήμος Αθηναίων http://www.cityofathens.gr/kathariotita-periballon/prasino , τοπικά καταστήματα, τοπικές ομάδες	Δημιουργία και διατήρηση της εγκατάστασης AR (ενισχυμένης πραγματοκότητας)	-
10	Αντλιοστάσιο στις οδούς Πανόρμου - Ριανκούρ	ΕΥΔΑΠ - Σχέδιο της Αθήνας να αντλήσει για τους οδοκαθαριστές	Σταθμός AR (ενισχυμένης πραγματοκότητας) στην επιφάνεια του αντλιοστασίου στο ΜΕΤΡΟ	AR (& περιορισμένη πρόσβαση)	Εύκολη ψηφιακή ζωντανή μετάδοση του επιπέδου του νερού. Σημαντικό στοιχείο της δεξαμενής του 2000.	Δήμος Αθηναίων	Δήμος Αθηναίων http://www.cityofathens.gr/kathariotita-periballon/prasino , τοπικά καταστήματα, τοπικές ομάδες	Δήμος: Διατήρηση της πολιτιστικής υποδομής, δημιουργία και διατήρηση της εγκατάστασης AR (ενισχυμένης πραγματικότητας)	-
11	Φρεάτιο στις οδούς Ριανκούρ - Οιήλου	Ανάδειξη μέσω εικόνων / βίντεο που θα εκτίθεται στο σημείο 12 (όχι εδώ)	Ανάδειξη του σημείου ροής	AR (& περιορισμένη πρόσβαση)	Δυνατότητα λήψης εικόνας στο επίπεδο του νερού. Σημαντικό στοιχείο της δεξαμενής του 1920.	Δήμος Αθηναίων	Δήμος Αθηναίων http://www.cityofathens.gr/kathariotita-periballon/prasino , τοπικές ομάδες	Τοπικό κατάστημα μπροστά από το φανάρι για να προβάλει με ψηφιακά μέσα την ζωντανή μετάδοση του επιπέδου του νερού σε αυτήν την περιοχή	-
12	Υπόγειο Δεξαμενή Χλωρίωσης στην Πλατεία Αγ. Δημητρίου Πανόρμου	Ενδεχόμενο για "Πράσινη Ζώνη Αδριανείου" (Πλατεία Αγ. Δημητρίου Πανόρμου)	Γυάλινο φεγγίτης στην δεξαμενή χλωρίωσης του 1920 σε πιθανή "Πράσινη Ζώνη Αδριανείου"	Θέα (& περιορισμένη πρόσβαση)	Εύκολη άμεση θέα του νερού. Σημαντική πρόσθεση του 1920.	Δήμος Αθηναίων, Εκκλησία, τοπική εκπαίδευση / περιβαλλοντικές ομάδες	Δήμος Αθηναίων http://www.cityofathens.gr/kathariotita-periballon/prasino , τοπικές καφετέριες	Διατήρηση της υποδομής, προβολή του Αδριανείου υδραγωγείου, βοήθεια στην δημιουργία της πράσινης ζώνης στην πλατεία της εκκλησίας	Πλατεία Αγ. Δημητρίου 373 κ./έτος
13	Μεταλλική Δεξαμενή στην Πλατεία Κιτσίκη	Ενδεχόμενο για "Πράσινη Ζώνη Αδριανείου" (Πλατεία Κιτσίκη) & ίσως ανάγκης για το χαμηλό τμήμα του Λόφου Λυκαβυττού	Γυάλινο δάπεδο πάνω από την ανοικοδόμηση του 1920 (Πεζοδρόμιο στη Δεινοκράτους + μέσα στην πίσω αυλή της Γενναδίου Βιβλιοθήκης) δίπλα σε πιθανή "Πράσινη Ζώνη Αδριανείου" και σε πιθανή "γαλάζια διαδρομή" Λυκαβητού	Θέα (& περιορισμένη πρόσβαση)	Υδραγωγείο πολύ κοντά στο έδαφος. Επιβειβαιωμένο τοπικό ενδιαφέρον.	Δήμος Αθηναίων, τοπική "Ομάδα κατοίκων Κιτσίκης" για τις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες, τοπική εκπαίδευση / περιβαλλοντικές ομάδες	Δήμος Αθηναίων http://www.cityofathens.gr/kathariotita-periballon/prasino , Γεννάδειος Σχολή, κοντινά Αμερικανικά - Βρετανικά αρχαιολογικά σχολεία	Διατήρηση της υποδομής, προβολή του Αδριανείου υδραγωγείου, οργάνωση για εκπαιδευτικούς & πολιτιστικούς σκοπούς επίσκεψης της περιοχής	Πλατεία Κιτσίκη 440 κ./έτος, Άλσος 770 κ./έτος, Κηπάριο Κλεομένους 4881,86 κ./έτος
14	Δεξαμενή Κολωνακίου	Ανάπλαση πλατείας Δεξαμενής ως "Δημόσιος χώρος αφιερωμένος στο Αδριάνειο & το νερό" & και δημοτικές ιδέες για παιχνίδια νερού στην παιδική χαρά. Εύκολη πρόσβαση: Το νερό βρίσκεται στην επιφάνεια του εδάφους	Ανάπλαση πλατείας Δεξαμενής ως "Δημόσιος χώρος αφιερωμένος στο Αδριάνειο & το νερό" & Εισοδος #4	Πρόσβαση (& AR)	Ανακατασκευή ταυτότητας της πλατείας. Επιβειβαιωμένο τοπικό ενδιαφέρον.	Δήμος Αθηναίων, τοπική εκπαίδευση / περιβαλλοντικές ομάδες	Δήμος Αθηναίων http://www.cityofathens.gr/kathariotita-periballon/prasino , St. George Lycabettus Hotel, COCOMAT Hotel, κοντινά Αμερικανικά - Βρετανικά αρχαιολογικά σχολεία, Café Δεξαμενή, Σινεμά ΕΥΔΑΠ	Διατήρηση της υποδομής και της παιδικής χαράς, προβολή της ΕΥΔΑΠ και του Αδριανείου Υδραγωγείου, ενεργή τοπική εκπαίδευση & περιβαλλοντικές ομάδες που θα οργανώνουν (εβδομαδιαία/μηνιαία) εκθέματα συνδεδεμένα με την χρήση και τη σημασία του νερού	Παρτέρια Ρογκάγκου 60 κ./έτος

Β.3 Διαμόρφωση Σημείων Ενδιαφέροντος

Δήμος Αχαρνών – Ολυμπιακό Χωριό

Το Αδριάνειο διέρχεται κάτω από την άλλοτε «Πράσινη Ζώνη» των εργατικών κατοικιών του Ολυμπιακού Χωριού. Η αποκατάσταση και ενεργοποίηση της ερειπωμένης «πράσινης ζώνης» με πράσινες και μπλε υποδομές, η αξιοποίηση του Αδριάνειου ως οικονομικός υδάτινος πόρος άρδευσης της ζώνης αλλά και των ιδιωτικών παρακείμενων κήπων, και η πολιτιστική / τουριστική / εκπαιδευτική αξιοποίηση του υδραγωγείου, θα συνδράμουν στην βιώσιμη ανάπτυξη μιας δοκιμασμένης στη κρίση περιοχής της Αθήνας. Ως μια από τις πράσινες ζώνες του Αδριάνειου, η απομονωμένη αυτή περιοχή θα διασυνδεθεί με την υπόλοιπη Αττική και θα αποκτήσει ταυτότητα που σήμερα στερείται, προς προσέλκυση επισκεπτών αλλά και προς ενίσχυση της τοπικής κοινωνικής συνοχής. Ο Δήμος, η κοινωνία των πολιτών (Σύλλογος κατοίκων Ολυμπιακού Χωριού, Νέα Γενιά Ολυμπιακού Χωριού) καθώς και τα τοπικά σχολεία έχουν εκφράσει ενδιαφέρον, οργανώνοντας εκδηλώσεις και συζητήσεις για το θέμα με την ΕΥΔΑΠ, την Αρχαιολογία, το ΕΜΠ, το ΙΓΜΕ και άλλους φορείς.

Η «Πράσινη Ζώνη Αδριάνειου» που προτείνεται καλύπτει μεγάλο μέρος της υφιστάμενης «Πράσινης Ζώνης». Πρόκειται για μια έκταση 87 στρεμμάτων μεταξύ των οδών Κων. Κεντέρη, Κάχι Καχιασβίλη, Σπυριδωνος Λούη και Ιωάννη Μελισσανίδη.

Αφετηρία της είναι η «κεκλιμένη στοά», η είσοδος στο υδραγωγείο (φρ. 299'), που μαζί με την έξοδό του στο Κολωνάκι είναι τα σημεία ευκολότερης πρόσβασης στο εσωτερικό του. Συζητήσεις μεταξύ της ΕΥΔΑΠ, του ΕΜΠ και της Εφορείας Αρχαιοτήτων γίνονται ήδη για την πρόσβαση του επισκέπτη στο εσωτερικό της κεκλιμένης στοάς. Πρόκειται για το πιο ενδιαφέρον από αρχαιολογικής άποψης σημείο ανάδειξης του Αδριάνειου, καθώς στον επισκέπτη θα δίνεται η ευκαιρία να συναντήσει πολυάριθμων τύπων διατομές κατασκευής της σήραγγας σε κάτω από 50 μέτρα διαδρομής.

Κατάληξη της «Πράσινης Ζώνης Αδριάνειου» αποτελεί το φρεάτιο με αρ. 278 (βόρειο τέρμα οδού Ντάλιας) που πρόκειται για ανοιχτό πηγάδι σε ιδιωτικό κήπο και αποτελεί δυνητικό σημείο πρόσβασης για εξειδικευμένους επισκέπτες σε βάθος 15μ. εντός του Αδριάνειου (βλ. Ντοκιμαντέρ [BBC Ancient Invisible Cities ~ Athens](#), 42° λεπτό)

Μεταξύ των δύο σημείων, το υδραγωγείο διανύει την ευρύχωρη αλλά εν γένει έρημη θεσμοθετημένη πράσινη ζώνη, που σήμερα στερείται πρασίνου και έχει απαξιωμένο σύστημα άρδευσης. Εντός της ζώνης υπάρχει και η κεντρική πλατεία του Ολυμπιακού Χωριού με το, σήμερα ανενεργό, συντριβάνι και μια επίσης ανενεργή στέρνα στη συμβολή των οδών Κ. Καχιασβίλη και Ι. Μελισσανίδη. Έχουν ήδη εκφραστεί προτάσεις από ενεργές ομάδες πολιτών της περιοχής για δημιουργία αστικού λαχανόκηπου στην έκταση αυτή, και για την επαναλειτουργία των υδάτινων στοιχείων με νερό Αδριάνειου. Ενισχύουμε τις παραπάνω προτάσεις και προσθέτουμε την ιδέα αξιοποίησης της ευρύχωρης αυτής λωρίδας γης ως χώρο δημιουργίας ενός ανοιχτού πάρκου για εκπαιδευτικό τουρισμό κάθε βαθμίδας και προέλευσης που να περιλαμβάνει:

1. Αστικό λαχανόκηπο – υπό την επίβλεψη του τοπικού σχολείου ή κάποιου Παν/μιου
2. Χώρο επίδειξης υδρογεωλογικών μετρήσεων
3. Χώρο εργαστηρίων αστικού πρασίνου, μπλε υποδομών και βιοκλιματικής διαμόρφωσης τοπίου (αξιοποιώντας και το σήμερα στεγνό συντριβάνι)
4. Χώρο επίσκεψης του αρχαίου μνημείου (είσοδος υδραγωγείου)

Η αξιοποίηση του νερού του Αδριάνειου για να ξανα-ζωντανέψουν το πράσινο και να τονωθεί η επισκεψιμότητα της πράσινης ζώνης μπορεί να συνδυαστεί και με την εξυπηρέτηση σε αρδευτικό νερό των ιδιωτικών αυλών που συνορεύουν με αυτήν.

— Προτεινόμενη Πράσινη Ζώνη Αδριάνειου στο Ολυμπιακό Χωριό

Δήμος Αχαρνών – Κηφισός Ποταμός

Στο πέρασμα του ποταμού Κηφισού, εντός του Δήμου Αχαρνών, η ροή του Αδριάνειου υδραγωγείου γίνεται ορατή σε υπόγειο θόλο ανοιχτού φρεατίου (αρ.240) προσβάσιμου με κατακόρυφη σκάλα 5μ. στις όχθες του ποταμού (θέση 38.09058, 23.77856 WGS84) και σε ορατό αύλακα εκτόνωσής του στο ποτάμι στο τέρμα της οδού Ιεροπηγής. Είναι ένα από τα ελάχιστα σημεία πρόσβασης στο τρεχούμενο νερό του Υδραγωγείου. Πρόκειται για σημείο ιδιαίτερου κάλους του ποταμού που ανήκει στον Δήμο Αθηναίων. Προτείνεται δημιουργία διαδρομής από την οδό Ιεροπηγής που να καταλήγει στο επισκέψιμο φρεάτιο 240. Από εκεί με κατασκευή πεζογέφυρας (μήκους < 15 μέτρων) μπορεί να διασχίσει κανείς το ποτάμι καταλήγοντας στην οδό Κρέοντος. Στη διαδρομή αυτή ο επισκέπτης θα δει ρωμαϊκό τοίχιο (πιθανώς νερόμυλου), φανούς του Αδριάνειου, το επισκέψιμο φρ. 240 και το εντυπωσιακό χτιστό φρεάτιο καταμεσής του ποταμού.

Προτεινόμενη Πράσινη Ζώνη Αδριάνειου στον Κηφισό Ποταμό

Δήμος Μεταμόρφωσης - οδός Αδριανείου

Το Αδριάνειο διέρχεται κάτω από την οδό Αδριανείου στη Μεταμόρφωση. Το τμήμα της οδού μήκους 200 μ. και μεταξύ των οδών Φαβιέρου και Λυκοβρήσεως (φρεάτια 187-192) έχει ενδιαφέρον καθώς περιλαμβάνει ορατά σφραγισμένα φρεάτια επί προσβάσιμης νησίδας. Εκεί βρίσκεται το 5^ο Δημοτικό σχολείο Μεταμόρφωσης. Δεδομένης αφ' ενός της ανάγκης ενίσχυσης των σχολείων με υποδομές στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής εκπαίδευσης και αφ' ετέρου του ιστορικού ενεργούς ενασχόλησης των σχολείων του δήμου με το Αδριάνειο, προτείνεται η

μετατροπή του δρόμου σε μια «Πράσινη Ζώνη» εκπαιδευτικής ανάδειξης του Αδριάνειου. Συγκεκριμένα προτείνεται η μετατροπή της οδού σε οδό ήπιας κυκλοφορίας, η ενίσχυση του πρασίνου με νερό από το Αδριάνειο και ταυτόχρονα η ανάδειξη των φρεατίων για εκπαιδευτικούς αλλά και τουριστικούς σκοπούς. Η «Πράσινη Ζώνη» αυτή βρίσκεται σε απόσταση περιπάτου από την επόμενη «Πράσινη Ζώνη» επί της οδού Ζάππα.

Προτεινόμενες Πράσινες Ζώνες Μεταμόρφωσης

Δήμος Μεταμόρφωσης – Περιοχή δεξαμενής αξιοποίησης Αδριάνειου

Εδώ γίνεται η μοναδική σύγχρονη χρήση υδάτων του Αδριάνειου Υδραγωγείου, αρδεύοντας το 80% του δημοτικού πρασίνου του Δήμου. Με κατάληξη την Δεξαμενή και αφητηρία το πάρκο στη συμβολή των οδών Αλ. Παπαδιαμάντη και Γ. Παπανδρέου, προτείνεται η δημιουργία μιας «Πράσινης Ζώνης» που περιλαμβάνει 8 εμφανή φρεάτια του Αδριάνειου (# φρεατίων 175-181). Η ζώνη θα εξυπηρετεί για τις εκπαιδευτικές δράσεις των δύο γειτονικών σχολείων (5^ο δημοτικό / 1^ο λύκειο) και των υπολοίπων της περιοχής. Στοιχεία νερού στο πάρκο και την παιδική χαρά θα συμβάλουν στην παιδεία και στο τοπικό περιβάλλον. Την ζώνη διχοτομεί η οδός Γ. Παπανδρέου. Η ζώνη περιλαμβάνει και την ημιτελή προέκταση της οδού Αδριάνειου με κατάληξη τη Δεξαμενή.

Δήμος Νέου Ηρακλείου – Γήπεδο Πράσινου Λόφου

Το γήπεδο και οι γειτονικοί δημόσιοι χώροι από τους οποίους διέρχεται το Αδριάνειο με εμφανείς φανούς προτείνεται να αρδεύονται από το Αδριάνειο Υδραγωγείο και να αξιοποιηθούν ως τόποι ανάδειξης του προς την αθλητική κοινότητα (αθλούμενους, έδρες αθλητικών συλλόγων που βρίσκονται στον χώρο) και τους κατοίκους του Ηρακλείου.

Προτεινόμενη πράσινη ζώνη στην περιοχή του Γηπέδου Πράσινου Λόφου

Προτεινόμενη πράσινη ζώνη στους χώρους της ΑΣΠΑΙΤΕ/LAMDA DEVELOPMENT

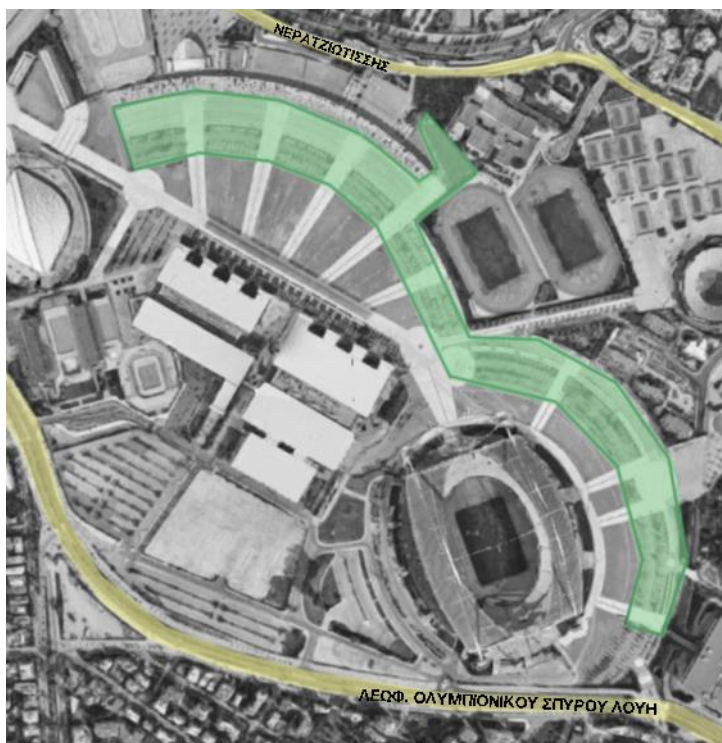
Δήμος Αμαρουσίου – ΑΣΠΑΙΤΕ και γύρω περιοχή

Παρ' ότι παραμελημένος τα τελευταία χρόνια, ο χώρος πρασίνου της ΑΣΠΑΙΤΕ και της γειτονικής στο εκπαιδευτικό ίδρυμα έκτασης που σήμερα ανήκει στην Lamda Development είναι γύρω στα 30 στρέμματα και προσφέρεται ως «Πράσινη Ζώνη Αδριάνειου». Ήδη ο χώρος διαθέτει διαδρομές περιπάτου και ποδηλάτου δίπλα σε εμφανείς φανούς και ένα ανενεργό ιστορικό αντλιοστάσιο αξιοποίησης του Αδριάνειου. Ο σήμερα ελεύθερα προσβάσιμος υπαίθριος χώρος (τόσο της ΑΣΠΑΙΤΕ όσο και της Lamda Development) σε συνδυασμό με τα αμφιθέατρα της ΑΣΠΑΙΤΕ αποτελούν ιδανική τοποθεσία για την οργάνωση δραστηριοτήτων από και προς την εκπαιδευτική αλλά και την τοπική κοινότητα και για την τοποθέτηση στοιχείων ανάδειξης του Αδριάνειου.

Δήμος Αμαρουσίου - ΟΑΚΑ

Στο παρελθόν το ΟΑΚΑ εκμεταλλεύονταν το νερό του Αδριάνειου υδραγωγείου για άρδευση πρασίνου (250.000 κυβικά μέτρα ανά έτος). Μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες, η σύνδεση με το Αδριάνειο καταργήθηκε, τα αρδευτικά δίκτυα παροπλίστηκαν σε μεγάλο βαθμό και η άρδευση μειώθηκε (150.000 κυβικά μέτρα ανά έτος σήμερα). Ταυτόχρονα, το κέντρο του γηπέδου πλημμυρίζει από τον υπόγειο υδροφορέα από τότε που το Αδριάνειο διεκόπη λόγω απόφραξης φρεατίου του επί της Σπύρου Λούη, στο πλαίσιο του έργου τοποθέτησης του νέου στεγάστρου του ΟΑΚΑ. Η αξιοποίηση

του νερού που πλέον συγκεντρώνεται στο Αδριάνειο και που προέρχεται από τον ποταμό Κηφισό κρίνεται σχετικά εύκολη και απαραίτητη. Εκτός της μειωμένης φύτευσης και συντήρησης πρασίνου, τα συντριβάνια και άλλα στοιχεία νερού στον δημόσιο χώρο του σταδίου είναι πλέον στεγνά λόγω ανεπάρκειας συντήρησης. Κοντά σε αυτά τα στοιχεία νερού, βρίσκεται ο χώρος ανάδειξης των εντυπωσιακά ψηλών εμφανών ρωμαϊκών φανών και της διαδρομής του Αδριάνειου. Πρόκειται για κύριο σημείο ενδιαφέροντος κατά μήκος του Αδριάνειου υδραγωγείου, που δεν χαίρει της ανάδειξης που του αντιστοιχεί. Η ΕΥΔΑΠ το 2011 είχε συνάψει μνημόνιο με το ΟΑΚΑ για συνεργασία ως προς την αποκατάσταση του συντριβανιού, την αξιοποίηση των υδάτων και την ενίσχυση της ανάδειξης του Αδριάνειου με ενδεικτική ημερομηνία ολοκλήρωσης το 2014. Το μνημόνιο αυτό προτείνεται να ενεργοποιηθεί εκ νέου και η ΕΥΔΑΠ να προτείνει την δημιουργία πάρκου νερού και πολιτισμού στον χώρο, δεδομένων και των εξαγγελμένων σχεδίων ανάπλασής του.

Προτεινόμενη πράσινη ζώνη στο ΟΑΚΑ

Το Πάρκο νερού και πολιτισμού προτείνεται να περιλαμβάνει χωρικά τις πισίνες του ΟΑΚΑ καθώς και τον αρχαιολογικό χώρο των φρεατίων. Προτείνεται να σχεδιαστεί για να φιλοξενεί εκπαιδευτικές, αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες με θέμα το Αδριάνειο, το νερό, το περιβάλλον και το ευ ζειν. Επαναλειτούργώντας τις πισίνες και ενισχύοντας το πράσινο το νερό αναδύεται στον χώρο και στην ταυτότητά του.

Δήμος Χαλανδρίου – Συμβολή με ρέμα Χαλανδρίου

Στη συμβολή με το ρέμα Χαλανδρίου, το Αδριάνειο (οδός Ελ Αλαμίν) διαθέτει υπόγεια ρωμαϊκή δεξαμενή καθίζησης προς καθαρισμό του νερού που εισέρχεται από το ρέμα που σήμερα έχει διακοπεί. Πρόκειται για το 3^ο καλύτερο σημείο επίσκεψης του Αδριάνειου, μετά την είσοδο στην κεκλιμένη στοά και την κατάληξη στην πλατεία Δεξαμενής. Το αρχείο της ομάδας προφορικής ιστορίας της περιοχής περιλαμβάνει μαρτυρίες για χρήση της εν λόγω δεξαμενής ως καταφύγιο στον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η δεξαμενή αυτή βρίσκεται στην κατάληξη της παραρεμάτιας ζώνης. Υπάρχει διατυπωμένη από τον Δήμο πρόθεση περιβαλλοντικής προστασίας και αξιοποίησης του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού πλούτου του συνόλου της παραρεμάτιας ζώνης και δημιουργίας ζωνών περιπάτου, άθλησης, ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης. Υπάρχουν επίσης σχετικές μελέτες και εργασίες για το θέμα.

Η «Πράσινη Ζώνη» του Αδριάνειου υδραγωγείου, που ήδη συζητήθηκε με τον Δήμο, εκτείνεται σε τμήμα της συνολικής περιοχής ενδιαφέροντος, από την οδό Ελ – Αλαμίν ως την οδό Γυφτόπουλου. Είναι μια περιοχή 20 στρεμμάτων για την οποία ο Δήμος έχει ήδη εγκρίνει πρόταση των κατοίκων για κατασκευή πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων στο πλαίσιο πρόσφατης πιλοτικής διαδικασίας συμμετοχικού προϋπολογισμού του Δήμου. Εκτός του Αδριάνειου, η πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής είναι και οι ιστορίες από τον προσφυγικό συνοικισμό «Τζανιέρες» (στην αρχή 80 και από το 1957 120 περίπου οικογενειών). Πλησίον της ζώνης αυτής υπάρχει το ρωμαϊκό ενισχυτικό υδραγωγείο του Αδριάνειου (οδός Καρελλά).

Οι προτάσεις που έχουν συζητηθεί μεταξύ ΕΥΔΑΠ και Δήμου είναι:

- α. Άρδευση του δημοτικού πράσινου
- β. Ανάδειξη του Αδριάνειου & του ενισχυτικού υδραγωγείου με πινακίδες κλπ.
- γ. Ανάδειξη / πρόσβαση στην Δεξαμενή καθίζησης που τα συνδέει επί της οδού Ελ Αλαμίν
- δ. Σύνδεση του εγκιβωτισμένου ρέματος Χαλανδρίου με το φρεάτιο 101 του Αδριάνειου (οδός Αιγαίου) προς εκφόρτισή του σε περίπτωση πλημμύρας, κάτι που απαιτεί αποφρακτικές εργασίες στο Αδριάνειο.

Το πλούσιο πολιτιστικό κεφάλαιο στην περιοχή, το ενεργό ενδιαφέρον του Δήμου και η ενεργητικότητα τοπικών φορέων όπως ο Μικρασιατικός Σύλλογος «Ρίζες», η ομάδα «Προφορικής Ιστορίας Χαλανδρίου» και ο Σύλλογος Προστασίας Περιβάλλοντος και Ρεματιάς ενθαρρύνουν ως προς την βιωσιμότητα της πρότασης. Η πρόθεση του Δήμου να ασχοληθεί με το σύνολο της Ρεματιάς και στον τομέα της ανάδειξης μνημείων (συνδέοντας για παράδειγμα τα παραπάνω με την ανάδειξη της αρχαίας οδού Λιθαγωγίας (Πεντέλης και Μεσσηνίας) και της Φραγκοκκλησιάς) ενισχύουν την σκοπιμότητα του έργου. Τέλος οι συζητήσεις που έχει ο Δήμος με το ΕΜΠ για το ενδεχόμενο ίδρυσης κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην ιστορική οικία του μαθηματικού Παπακυριακόπουλου στο ρέμα (Ηρώδου του Αττικού και Θρασυβούλου) επίσης κρίνονται θετικές καθώς αν υλοποιηθεί κάτι τέτοιο αυξάνεται το εύρος των τοπικών επωφελομένων και η δυνατότητα για δράσεις ενεργοποίησης της ζώνης.

Προτεινόμενη πράσινη ζώνη στο Χαλάνδρι

Προτεινόμενο σημείο AR ανάδειξης υδραγωγείου στο Ψυχικό

Δήμος Ψυχικού – Πρώην αντλιοστάσιο Νοσοκομείου Σωτηρίας

Πρόκειται για τη θέση υπόγειου αντλιοστασίου που προς 100ετίας έδινε νερό από το Αδριάνειο στο νοσοκομείο Σωτηρία. Βρίσκεται στην Αδριανού 22 στο Ψυχικό, όπου υπάρχει ευρύχωρο πεζοδρόμιο σε μία έντονα οικιστική περιοχή. Ο δρόμος ονομάζεται έτσι γιατί από κάτω του διατρέχει το Αδριάνειο υδραγωγείο, όμως τίποτα στον δρόμο αυτό δεν μαρτυρά την ύπαρξη νερού και δεν περιέχει στοιχεία φυσικού τοπίου. Ο υπόγειος χώρος του αντλιοστασίου αν και μη προσβάσιμος είναι κατάλληλος για τοποθέτηση εξοπλισμού βίντεο σύνδεσης με την επιφάνεια, με τον δρόμο. Συνεπώς, προτείνεται η εγκατάσταση σταθμού AR (επαυξημένης πραγματικότητας), με κατ' ελάχιστον μια οθόνη όπου ο περαστικός θα μπορεί να παρακολουθεί σε πραγματικό χρόνο πληροφορίες και εικόνα από τη ροή του Αδριάνειου. Κύριος σκοπός της δράσης είναι η, δια-μέσου της τεχνολογίας, σύνδεση του πολίτη με το νερό σε μια περιοχή όπου υπάρχει σε μεγάλη ποσότητα & ροή αλλά κρυμμένο. Η ανάδειξη της ιστορίας χρήσης του Αδριάνειου για την ύδρευση της πόλης, με έμφαση σε χρήσεις όπως για νοσοκομεία κλπ. είναι επίσης πολύτιμη συνεισφορά στην άτυπη μάθηση.

Προτεινόμενο σημείο AR ανάδειξης / αξιοποίησης του Υδραγωγείου στην Πανόρμου & Ριανκούρ

Δήμος Αθήνας – δισταύρωση Οιήλου / Ριανκούρ

Στη δισταύρωση Ριανκούρ και Οιήλου υπάρχει ανενεργός πλέον θάλαμος διακλάδωσης παροχής για τοπικές ανάγκες, κατασκευής την δεκαετία του 1920. Σημασία έχει η ιστορία του σημείου, αναδεικνύοντας την λειτουργία του υδραγωγείου για την υδροδότηση της πρωτεύουσας μέχρι τα μέσα του 20^{ου} αιώνα. Αν σταθεί κανείς στη σχάρα πάνω από το νερό και εντός του θαλάμου έχει μια από τις καλύτερες σπικτικές του υδραγωγείου και της αρχαίας διατομής του, που στο σημείο αυτό είναι πλήρως επενδυμένη (κατ. 1920). Ο θάλαμος διαθέτει σπειροειδή σκάλα που χρειάζεται αντικατάσταση. Προτείνεται λήψη εικόνας/βίντεο στο σημείο και προβολής της πληροφορίας στην γειτονική Πλατεία Αγίου Δημητρίου Πανόρμου καθώς ο χώρος στην Οιήλου / Ριανκούρ δεν εξυπηρετεί για σταθμό ανάδειξης.

Προτεινόμενο σημείο AR ανάδειξης και περιορισμένης πρόσβασης Ριανκούρ

Δήμος Αθήνας – Αντλιοστάσιο Μετρό Πανόρμου

Η ΕΥΔΑΠ σε συνεργασία με την ΣΤΑΣΥ και τον Δήμο Αθηναίων προγραμματίζουν αξιοποίηση της θέσης του εφεδρικού αντλιοστασίου ΣΤΑΣΥ στο Αδριάνειο υδραγωγείο για άντληση παροχής έως και 35 κ.μ./ημέρα για την αναπλήρωση βυτιοφόρων του Δήμου Αθηναίων. Ο τριγωνικός χώρος 70 τ.μ. μεταξύ των οδών Χατζηκωνσταντή, Ριανκούρ και Πανόρμου ενδείκνυται για τοποθέτηση ενημερωτικού περιπτέρου εκπαιδευτικής ανάδειξης του τρόπου αξιοποίησης του πόρου αλλά και πολιτιστικής ανάδειξης του μνημείου. Όπως και στην περίπτωση του αντλιοστασίου του Νοσοκομείου Σωτηρίας, ένας σταθμός AR ζωντανής παρακολούθησης της ροής και στάθμης του νερού θα ολοκλήρωνε την εμπειρία του περαστικού. Η παρέμβαση προβλέπεται ότι θα έχει ισχυρό αντίκτυπο δεδομένης της υψηλής κίνησης οχημάτων και πεζών στον συγκεκριμένο κόμβο.

Η πλατεία Αγίου Δημητρίου Πανόρμου μπορεί να μεταμορφωθεί σε πράσινη ζώνη με υδάτινα στοιχεία, αρδευσίμη από το Αδριάνειο Υδραγωγείο. Η άρδευσή της διασφαλίζεται από την ιστορική Δεξαμενή Χλωρίωσης που μόλις ανακαλύφθηκε στο σημείο. Η ιστορική σημασία της ανενεργούς πλέον αυτής Δεξαμενής είναι μεγάλη, καθώς η δημιουργία της από την ΟΥΛΕΝ την δεκαετία του 1920 έλυσε το πρόβλημα της ποιότητας ύδατος του Αδριάνειου στην Δεξαμενή Κολωνάκιου. Επίσης μετέτρεψε την ανοιχτή δεξαμενή στο Κολωνάκι από δεξαμενή καθαρισμού σε δεξαμενή αποθήκευσης διπλάσιου όγκου, ανακουφίζοντας έτσι τις αυξανόμενες τοπικές ανάγκες. Η υπόγεια δεξαμενή Χλωρίωσης είναι επιπλέον το τελικό σημείο αξιοποίησης του ρωμαϊκού υδραγωγείου και το σημείο έναρξης όδευσης προς το Κολωνάκι του σύγχρονου μεταλλικού αγωγού που τοποθετήθηκε επί ΟΥΛΕΝ σε παράλληλη χάραξη με το ρωμαϊκό και λειτουργεί αντί αυτού. Η Δεξαμενή Χλωρίωσης κρίνεται προσβάσιμη για εξειδικευμένο κοινό. Πέραν της ιστορικής πληροφορίας, η πλατεία Αγίου Δημητρίου ενδείκνυται να φιλοξενήσει πληροφορία και δράσεις ανάδειξης της σημασίας σύγχρονης αξιοποίησης του πόρου.

Προτεινόμενη πράσινη ζώνη στην πλ. Αγίου Δημητρίου Πανόρμου

Η όδευση του ρωμαϊκού και του παράλληλου νεότερου υδραγωγείου στην οδό Δεινοκράτους συμπίπτει με το τμήμα της «διαδρομής νερού» που έχει σχεδιάσει ο Δήμος Αθηναίων στο «Πρόγραμμα Λυκαβηττός» με την επιστημονική συνδρομή και της ΕΥΔΑΠ. Ειδικά στο ύψος της πλατείας Κιτσίκη, μια από τις «πύλες» προς τον λόφο του Λυκαβηττού στην μελέτη του Δήμου, το ανενεργό ρωμαϊκό υδραγωγείο βρίσκεται πολύ κοντά στην επιφάνεια του εδάφους (λιγότερο από 1 μέτρο). Εκεί μάλιστα ήταν και το σημείο εκκένωσης του υδραγωγείου στο πρώτο μισό του 20^ο αιώνα, με το ρωμαϊκό κανάλι να αξιοποιείται ως κενωτήριο αγωγός του συνόλου του υδραγωγείου εκβάλλοντας σε τοπικό ρέμα που σήμερα δεν υπάρχει.

Στη συγκεκριμένη περιοχή δραστηριοποιείται τοπικός σύλλογος «Πλατείας Κιτσίκη» και υπάρχει και η Γεννάδιος Βιβλιοθήκη που συνδέεται με τη Αμερικάνικη Αρχαιολογική Σχολή. Και οι δύο φορείς έχουν δείξει ενδιαφέρον για την ανάδειξη του Αδριάνειου υδραγωγείου. Κοντά βρίσκεται και η Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή.

Με τον Δήμο και την Υπηρεσία Νεοτέρων Μνημείων, η οποία σχετίζεται με την νεότερη οροφή του ρωμαϊκού Αδριάνειου σε αυτό το σημείο, έχει συζητηθεί η αποκάλυψη του σε μήκος περίπου 6μέτρων πεζοδρομίου απέναντι από την Πλατεία Κιτσίκη και περίπου 15μέτρων εντός της πίσω αυλής της Γενναδίου βιβλιοθήκης μέχρι το ανοιχτό φρεάτιο που υπάρχει εκεί.

Το εν λόγω σημείο σχεδιάζεται να είναι το μοναδικό σημείο θέασης του εσωτερικού του ρωμαϊκού Αδριάνειου Υδραγωγείου από το δρόμο. Το έργο είναι απλό και περιλαμβάνει αντικατάσταση των πλακών του πεζοδρομίου με γυάλινο δάπεδο. Επιπλέον αξίζει να συζητηθεί ο εντοπισμός και η αξιοποίηση του σύγχρονου υδραγωγείου σε παράλληλη όδευση με το ρωμαϊκό για την άρδευση της Γενναδίου αλλά και για τυχόν ανάγκες της πλατείας Κιτσίκη. Δεδομένων των χαρακτηριστικών του σημείου, του καταγεγραμμένου τοπικού ενδιαφέροντος αλλά και της υπερτοπικής εμβέλειας του σημείου και των φορέων πολιτισμού που βρίσκονται εδώ, η εν λόγω παρέμβαση κρίνεται πολλαπλά ωφέλιμη ως προς την πολιτιστική ανάδειξη, την περιβαλλοντική εκπαίδευση και την ταυτότητα της πόλης και του λόφου.

Προτεινόμενο τμήμα προς αποκάλυψη επί του πεζοδρομίου της οδού Δεινοκράτους

Δήμος Αθήνας – Πλατεία Δεξαμενής

Το σημείο κατάληξης του Αδριάνειου Υδραγωγείου, ένα ξεχωριστό σημείο με καλλιτεχνικό παρελθόν κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα και κεντρικότατο, πολυσύχναστο σημείο. Αποτελεί επίσης το καλύτερο σημείο εισόδου εντός του υδραγωγείου, με εύκολη πρόσβαση. Υπάρχει επιβεβαιωμένο τοπικό ενδιαφέρον από την Εφορεία Αρχαιοτήτων, τον Δήμο, το Πράσινο Ταμείο, την τοπική κοινωνία των πολιτών, ερευνητικά ιδρύματα και τοπικούς επιχειρηματίες τουρισμού και τους χρήστες της πλατείας για την ανάδειξη και για συμμετοχή στις δράσεις ανάδειξης του πολιτιστικού και υδάτινου τοπικού πλούτου του Αδριάνειου. Έχει μελετηθεί από την ΕΥΔΑΠ πρόταση για την διαμόρφωση της πλατείας Δεξαμενής σε δημόσιο χώρο αφιερωμένο στο Αδριάνειο & το νερό, αποκαθιστώντας στοιχεία της ξεχασμένης της ταυτότητα (μελέτη Παπαγιάννη). Έχουν δοκιμασθεί από την ΕΥΔΑΠ και τον Πολιτιστικό της Σύλλογο στον οποίο ανήκει το σινεμά πάνω από τη Δεξαμενή, δράσεις ενεργοποίησης της πλατείας με αυτό το σκεπτικό, ενώ το Μεταπτυχιακό Τμήμα Μουσειολογίας του ΕΚΠΑ έχει υλοποιήσει εργαστήριο φοιτητών από όπου προέκυψαν πέντε σχέδια περαιτέρω ενεργοποίησης του χώρου. Επιπλέον η ΕΥΔΑΠ βρίσκεται σε διαδικασία διαγωνισμού φωτισμού της μικρής από τις δύο δεξαμενές κατάληξης του χώρου. Η εταιρία, έχοντας συνάψει σχετικό μνημόνιο πρόθεσης συνεργασίας με τον Δήμο Αθηναίων και το Πράσινο Ταμείο, ωριμάζει το έργο αξιοποίησης των Δεξαμενών της και αρχιτεκτονικής διαμόρφωσης της πλατείας με σκοπό την ανοιχτή και 24ωρη ελεύθερη πρόσβαση στον «κόσμο» του Αδριάνειου υδραγωγείου ως εμβληματικό υδάτινο πόρο της πόλης.

___Δήμος Αθήνας – Μελέτη ανάδειξης ασκεπούς Δεξαμενής στη Πλατεία Κολωνακίου

B.4 Σήμανση σημείων ενδιαφέροντος

Σε περιοχές εκτός των «πράσινων ζωνών» ανάδειξης, η παρουσία του υδραγωγείου μπορεί να γίνεται αισθητή από κατάλληλη σήμανση του άξονά του. Προτεραιότητα αξίζει να δοθεί στα σημεία όπου υπάρχουν εμφανή φρεάτια. Ειδικότερα, προτεραιότητα δίνεται στα φρεάτια που εντάσσονται στην διαδρομή ήπιας κυκλοφορίας που έχει σχεδιαστεί. Παρατίθεται κατάλογος με 80 φρεάτια.

Ολυμπιακό Χωριό: φρ. 299 - 280

Κηφισός: φρ. 240 σύγχρονο

Μεταμόρφωση: φρ. 192 - 175 και 166

Ηράκλειο: φρ. 165 - 157 Σημείωση: ο Δήμος Ηρακλείου έχει ήδη τοποθετήσει πινακίδες στα περισσότερα φρεάτια

ΑΣΠΑΙΤΕ: φρ. 140 - 137

ΟΑΚΑ: φρ. 133 - 119

Χαλάνδρι: φρ. 105 - 102 (συμπεριλαμβάνονται και τα 103Α και 102Α) , φρ. 96 και φρ. 86 - 85 καθώς και πινακίδα στο αντλιοστάσιο στην οδό Κόδρου

Ψυχικό: φρ. 32

Εκτός της λίστας, παραθέτουμε σύνδεσμο σε google χάρτη με τις θέσεις (μπλε καρφίδες) με φωτογραφίες.

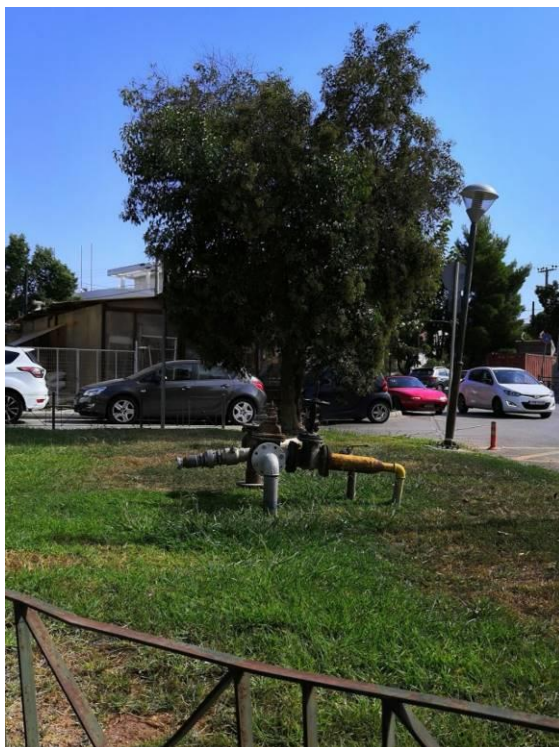
https://drive.google.com/open?id=1aCdwepv15hK2Ay2qJ9ORX5cwvcmNM_gf&usp=sharing

Μελλοντικά, θα αποκτήσουν προτεραιότητα και τα φρεάτια που θα αξιοποιηθούν για άντληση ύδατος προς εξυπηρέτηση δημοτικών ή και ιδιωτικών αναγκών καθώς η λειτουργία τους θα εξυπηρετήσει το εκπαιδευτικό και πολιτιστικό σκοπό. Αν, για παράδειγμα, η δημοτική γεώτρηση της οδού Κόδρου και Εθνικής Αντιστάσεως στο Χαλάνδρι αντικατασταθεί από ρηχότερη άντληση από το Αδριάνειο υδραγωγείο που διέρχεται από το σημείο, το σύνολο της πράσινης νησίδας επί της οδού Κόδρου μπορεί όχι μόνο να αρδευτεί από το Αδριάνειο αλλά και να αξιοποιηθεί για την προβολή της άρδευσής της από αυτό. Δεν θα συγκαταλέγονταν στις «Πράσινες Ζώνες» καθώς δεν αποτελεί σημείο ενδιαφέροντος σε σχέση με το μνημείο, θα εντάσσονταν όμως στα κύρια σημεία σήμανσής του.

Η ελάχιστη σήμανση θα ήταν μια πινακίδα με την ακόλουθη πληροφορία:

«Αδριάνειο Υδραγωγείο 125 μ.Χ. , αρ. φρεατίου από»

Η πινακίδα αυτή θα μπορούσε να τοποθετηθεί στον κώνο στέγασης των φρεατίων που είναι σύγχρονος και φτιαγμένος από την ΕΥΔΑΠ.

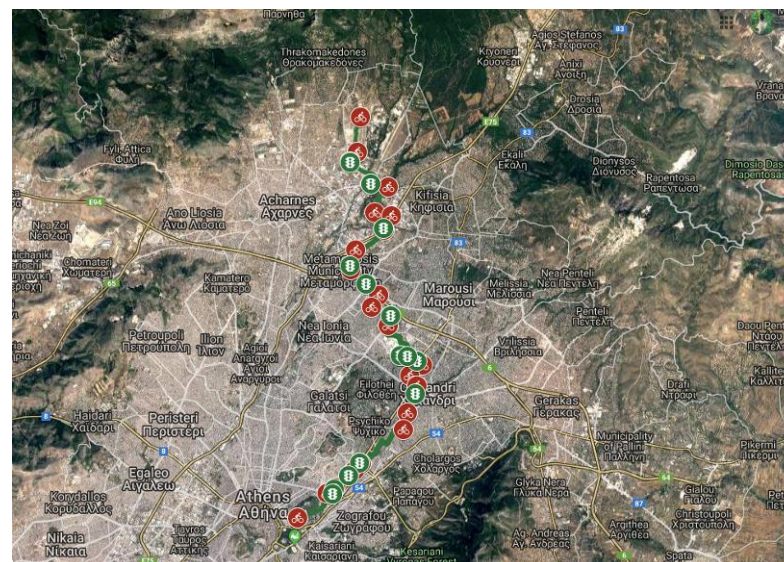
Βαθύτερη από το Αδριάνειο γεώτρηση δίπλα στο Αδριάνειο, οδός Κόδρου, Χαλάνδρι

B.5 Διαδρομή σύνδεσης σημείων ενδιαφέροντος

Τα σημεία ενδιαφέροντος που αναλύθηκαν παραπάνω συνδέονται με μία διαδρομή ήπιας κυκλοφορίας η οποία στοχεύει στην εφαρμογή ενός πλάνου βιώσιμης κινητικότητας στην πόλη και στην ενδυνάμωση της οικολογικής συνείδησης του πολίτη. Αυτό επιτυγχάνεται με την άρνηση του αυτοκινήτου ως κύριο μέσο μεταφοράς, ενθαρρύνοντας την χρήση εναλλακτικών και οικολογικών τρόπων μετακίνησης όπως το ποδήλατο, τα ηλεκτρικά πατίνια και το περπάτημα. Η διαδρομή αυτή είναι ένας καινοτόμος τρόπος σύνδεσης διάφορων λειτουργικών σημείων στην πρωτεύουσα, με ενδιαφέρουσα περιοχή το Ολυμπιακό Χωριό στο Δήμο Αχαρνών και καταληκτική περιοχή το Κολωνάκι στο Δήμο Αθηναίων.

Η διαδρομή έχει χωριστεί σε 24 τμήματα ανάλογα με την πολεοδομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται το καθένα. Παρακάτω παρουσιάζονται όλα αναλυτικά, καθώς εξηγούνται και τα κριτήρια με τα οποία χωρίστηκε η διαδρομή.

Η ποδηλατική διαδρομή έχει μήκος 27 χιλιομέτρων και διασχίζει 7 γειτονίες της Αττικής με την ακόλουθη σειρά: Δήμος Αχαρνών, Μεταμόρφωσης, Ηρακλείου, Αμαρουσίου, Χαλανδρίου, Φιλοθέης - Ψυχικού και Αθηναίων.

Ποδηλατική διαδρομή Αδριάνειου Υδραγωγείου

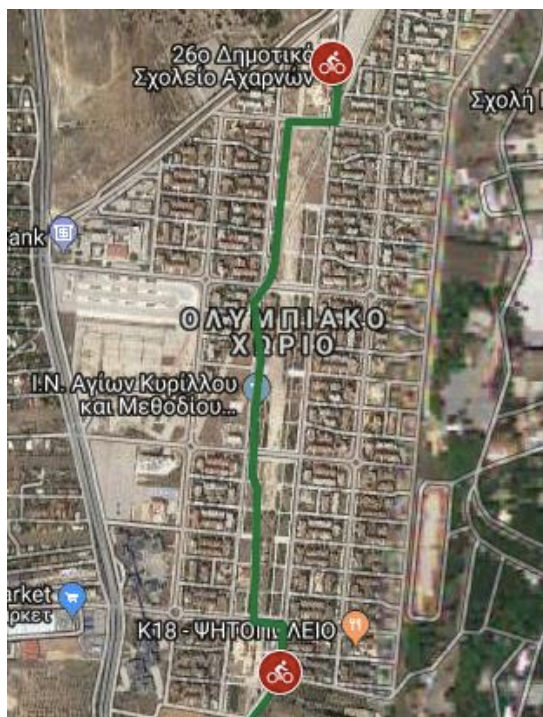
Ο παραπάνω χάρτης υποδεικνύει με κόκκινες σημάνσεις (ποδήλατο) τα τμήματα στα οποία έχει χωριστεί η διαδρομή και με πράσινες σημάνσεις (σηματοδότης) τα σημεία που πρέπει, σύμφωνα με την μελέτη, να τοποθετηθούν ποδηλατικοί σηματοδότες.

Τμήμα A-B

Το τμήμα αυτό, που αποτελεί αφητηρία της διαδρομής, διέρχεται από την πράσινη ζώνη του Ολυμπιακού Χωριού και περιλαμβάνει: 4 στάσεις λεωφορείων, δύο Δημοτικά Σχολεία, ένα Γυμνάσιο, ένα Λύκειο, καθώς και δύο παιδικές χαρές και μια τεράστια πλατεία μήκους 1 χιλιομέτρου και πλάτους 110 m. Η αφητηρία της διαδρομής συμπίπτει την έναρξη του Αδριάνειου Υδραγωγείου, είσοδος στο οποίο γίνεται από την Κεκλιμένη Στοά, εκεί όπου αρχίζουν οι υπόγειες εγκαταστάσεις του υδραγωγείου.

Υπάρχουν ήδη μεγάλα πεζοδρόμια πάνω στα οποία θα χαραχθεί η ποδηλατική διαδρομή. Η πρόσβαση στα φρεάτια του Αδριάνειου Υδραγωγείου είναι εύκολη. Πρόκειται για μια ευχάριστη διαδρομή, η οποία αποτελεί παράλληλα και διαδρομή περιπάτου.

Δεν υπάρχουν εμπόδια που να δυσκολεύουν το έργο σε αυτό το κομμάτι της διαδρομής. Μόνη προτεινόμενη παρέμβαση είναι η υπόδειξη του ποδηλατοδρόμου με διαφορετικό χρώμα στο πεζοδρόμιο.

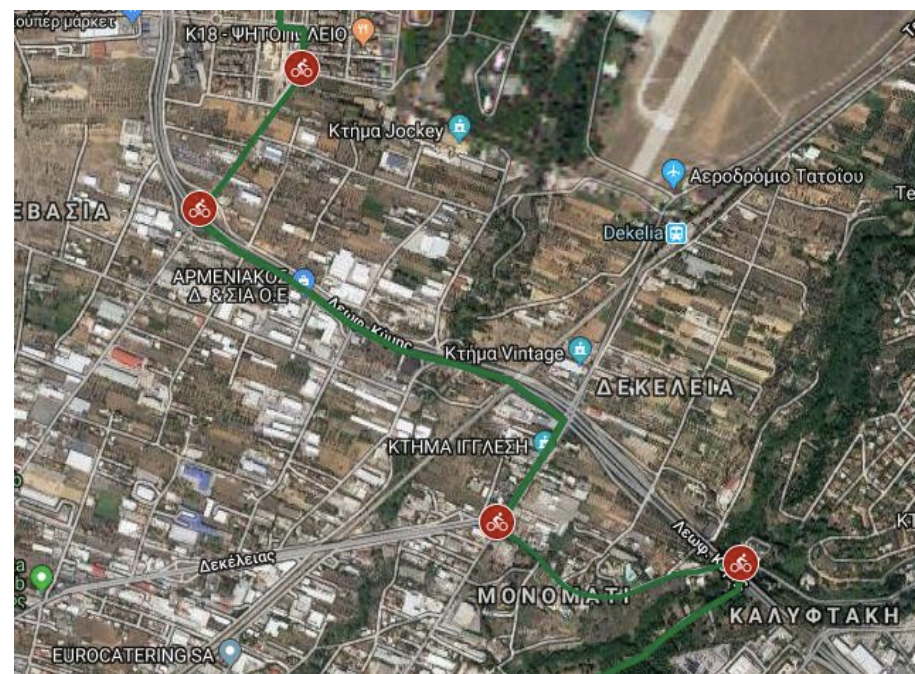
Χάρτης τμήματος A-B ποδηλατικής διαδρομής

Τμήματα B-Γ, Γ-Δ, Δ-Ε

Τα τμήματα αυτά ενώνουν την πράσινη ζώνη του Ολυμπιακού Χωριού με το φρεάτιο του Κηφισού (αριθμός 240) και την πράσινη ζώνη «Πέρασμα ποταμού Κηφισού».

Αποτελείται από την οδό Ιβίσκου, έναν δρόμο πλάτους 6 m διπλής κατεύθυνσης χωρίς διαχωριστική γραμμή. Έπειτα ακολουθεί η λεωφόρος Κύμης, ένας δρόμος πολύ υψηλού φόρτου και μεγάλων ταχυτήτων. Μετά την λεωφ. Κύμης, η διαδρομή στρίβει δεξιά στην οδό Τατοΐου, που έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με την λεωφ. Κύμης. Στη συνέχεια συναντάει την οδό Κηφισίας, ένα δρόμο διπλής κατεύθυνσης μήκους περίπου 10 m με διαχωριστική γραμμή, χωρίς όμως πεζοδρόμια.

Η πρότασή μας για την οδό Ιβίσκου είναι να μετατραπεί σε δρόμο μονής κατεύθυνσης, ώστε να χωρέσει ποδηλατοδρόμος διπλής κατεύθυνσης πλάτους 2,5 m. Στην διασταύρωση των οδών Ιβίσκου και Κύμης κρίνεται απαραίτητο να τοποθετηθεί σηματοδότης ποδηλάτων, μέσω του οποίου θα πραγματοποιείται η πρόσβαση των ποδηλάτων από την οδό Ιβίσκου στην λεωφόρο Κύμης. Από αυτό το σημείο μέχρι την είσοδο στην πράσινη ζώνη «Πέρασμα ποταμού Κηφισού» υπάρχει ποδηλατοδρόμος. Δεν υπάρχουν άλλα προβλήματα σε αυτό το κομμάτι της διαδρομής.

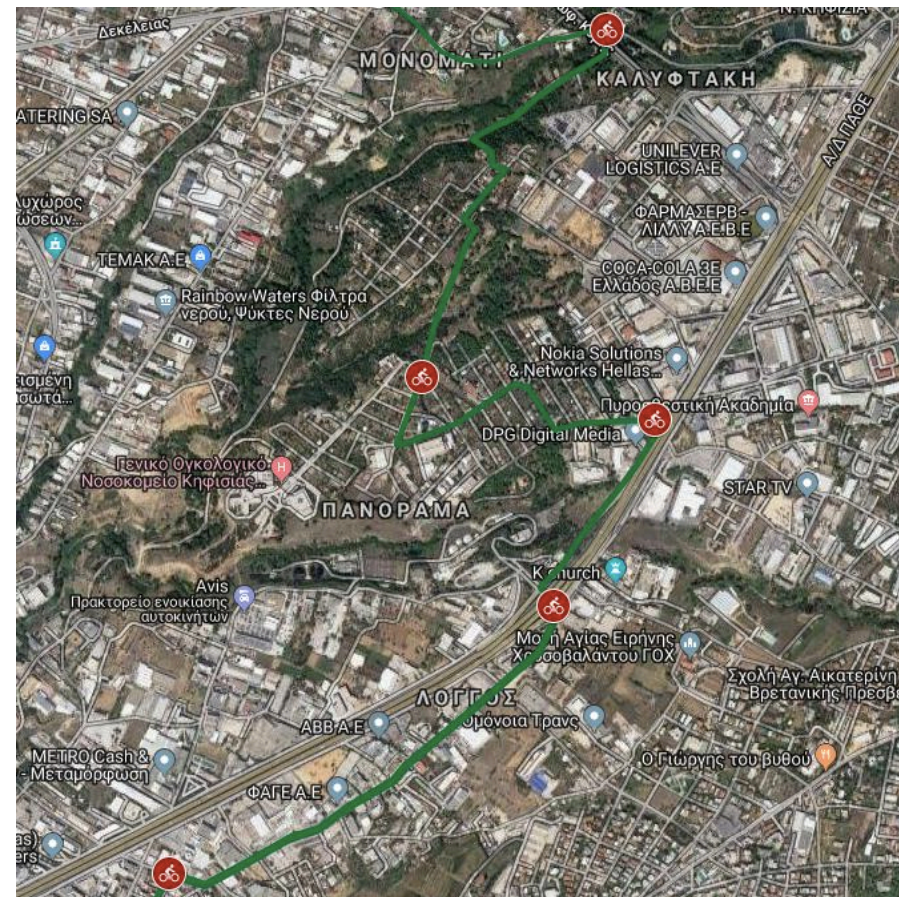
Χάρτης τμημάτων B-Γ, Γ-Δ, Δ-Ε ποδηλατικής διαδρομής

Τμήματα E-Z, Z-H, H-Θ, Θ-I

Τα τμήματα αυτά εξυπηρετούν την σύνδεση της πράσινης ζώνης «Πέρασμα ποταμού Κηφισού» με την «Πράσινη διαδρομή Μεταμόρφωσης». Στο τμήμα συναντούμε και το σύγχρονο φρεάτιο Κηφισού (240), το οποίο συμβάλλει σημαντικά στην ανάδειξη του Αδριανείου Υδραγωγείου.

Είναι μια αρκετά δύσκολη διαδρομή, μήκους 4.5 περίπου χιλιομέτρων. Στο τμήμα E-Z η διαδρομή διέρχεται από δύσβατη περιοχή, η οποία χρειάζεται αποψίλωση, ώστε να είναι δυνατή να φιλοξενήσει τον ποδηλατόδρομο. Συνεχίζοντας στο τμήμα Z-H, η διαδρομή κατευθύνεται προς τον παράδρομο της εθνικής οδού.

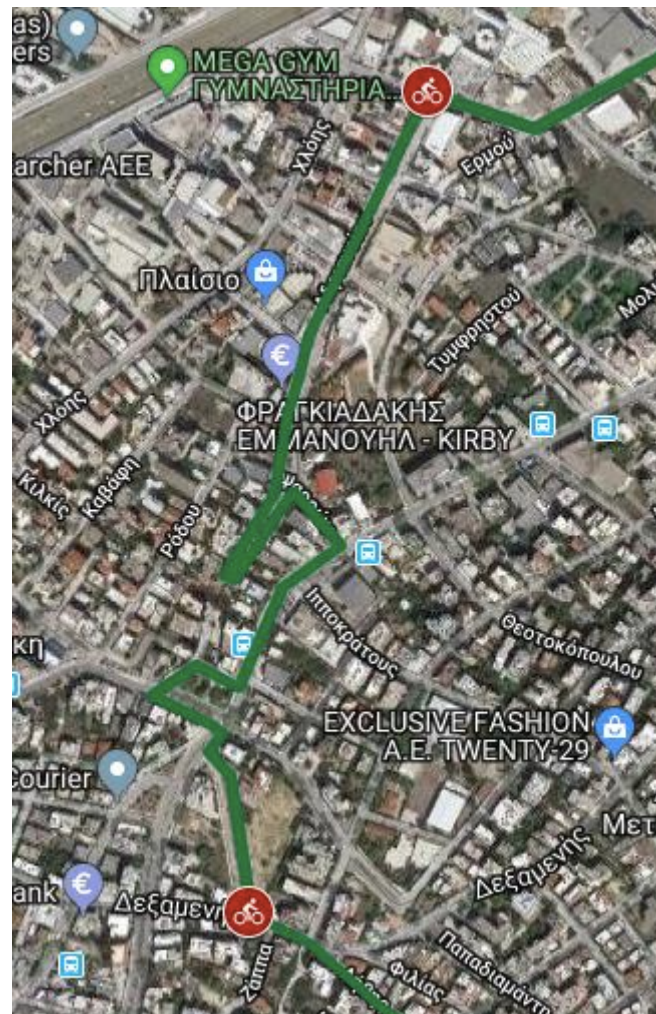
Διέρχεται από 6 στάσεις λεωφορείων. Ο παράδρομος της εθνικής οδού έχει οριστεί ως τμήμα Η-Θ. Επειδή το συγκεκριμένο κομμάτι της διαδρομής θεωρείται υψηλού φόρτου και ταχυτήτων, χρειάζεται να δημιουργηθεί ποδηλατόδρομος διπλής κατεύθυνσης και να τοποθετηθούν στύλοι και κιγκλίδωμα. Φτάνοντας στο ύψος του Κ.Ε.Λ.Μ (Κέντρο Επεξεργασίας Λυμάτων Μεταμόρφωσης) συναντάμε ένα ποδηλατικό φανάρι, για τη διάσχιση της Εθνικής Οδού. Το τμήμα Θ-I είναι το τελευταίο πριν την «Πράσινη διαδρομή Μεταμόρφωσης». Εδώ συναντάμε ένα από τα βασικότερα προβλήματα της διαδρομής, καθώς ο δρόμος είναι πλάτους 7 m χωρίς πεζοδρόμια και διαχωριστική γραμμή με υψηλό φόρτο αυτοκινήτων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι αυτός ο δρόμος λειτουργεί σαν είσοδος – έξοδος της Εθνικής Οδού. Η πρότασή μας σε αυτό το σημείο είναι η κατασκευή πεζοδρομίου κατάλληλο για την χάραξη του ποδηλατόδρομου, ο οποίος «μαντρώνεται» από προστατευτικό κιγκλίδωμα.

Χάρτης τμημάτων E-Z, Z-H, H-Θ, Θ-I ποδηλατικής διαδρομής

Τμήμα Ι-Κ

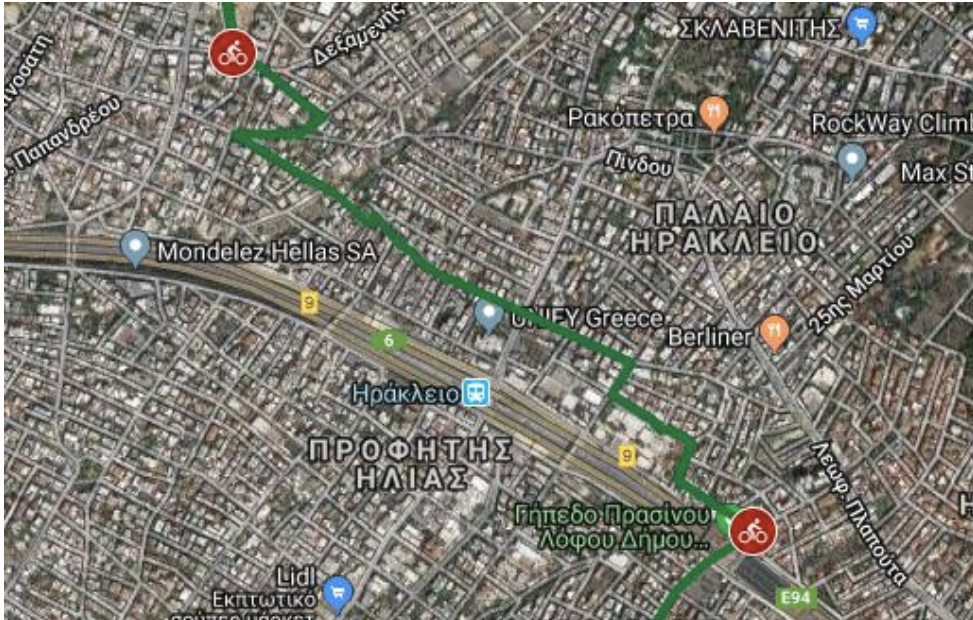
Το συγκεκριμένο θεωρείται από τα πιο ενδιαφέροντα κομμάτια της ποδηλατικής διαδρομής. Αποτελείται από δύο πράσινες διαδρομές, διέρχεται από το 5ο Δημοτικό σχολείο Μεταμόρφωσης, καθώς και το πάρκο στην συμβολή των οδών Γεωργίου Παπανδρέου και Παπαδιαμάντη. Πρώτη και κύρια προϋπόθεση του τμήματος αυτού είναι η πεζοδρόμηση της οδού Αδριανού και στα δύο ρεύματα και η μετατροπή της σε δρόμο ήπιας κυκλοφορίας. Παρατηρώντας τον χάρτη διαπιστώνουμε ότι η οδός Αδριανού καταλήγει σε αδιέξοδο, επομένως εκτρέπεται η ποδηλατική διαδρομή στην οδό Γεωργίου Παπανδρέου, διανύοντας μία απόσταση 100 περίπου μέτρων. Σε αυτήν την απόσταση χαράσσεται ποδηλατόδρομος. Καταλήγοντας στο πάρκο, στο οποίο στέκονται εμφανή φρεάτια του Υδραγωγείου, και διανύοντας την περίμετρο του, οι ποδηλάτες καταλήγουν στην διασταύρωση των οδών Παπαδιαμάντη και Γεωργίου Παπανδρέου, όπου και συναντούν ποδηλατικό φανάρι για ασφαλέστερη διάσχιση του δρόμου. Εκεί διέρχονται από την δεύτερη πράσινη διαδρομή της Μεταμόρφωσης, στην οποία βρίσκονται 5 φρεάτια του Υδραγωγείου. Στο τέλος της πράσινης διαδρομής συναντάμε και το σύγχρονο αντλιοστάσιο Μεταμόρφωσης, στην συμβολή των οδών Ζάππα και Δεξαμενής, το οποίο είναι, επίσης, από τα πιο ενδιαφέροντα σημεία του Αδριάνειου Υδραγωγείου.

Χάρτης τμημάτων Ι-Κ ποδηλατικής διαδρομής

Τμήμα Κ-Λ

Το τμήμα αυτό αποτελεί τον τρόπο σύνδεσης των πράσινων διαδρομών της Μεταμόρφωσης με την πράσινη ζώνη στο Γήπεδο Πράσινου Λόφου. Συναντάει 3 πάρκα, 3 παιδικές χαρές, 2 παιδικούς σταθμούς καθώς και 4 στάσεις λεωφορείου. Συστήνεται η χάραξη ποδηλατόδρομου διπλής κατεύθυνσης σε όλο το τμήμα. Μόνη ιδιαιτερότητα είναι το ποδηλατικό φανάρι στη συμβολή των οδών Βορείου Ηπείρου και Λεωφόρου Ηρακλείου, που διευκολύνει την ασφαλή διάσχιση του δρόμου.

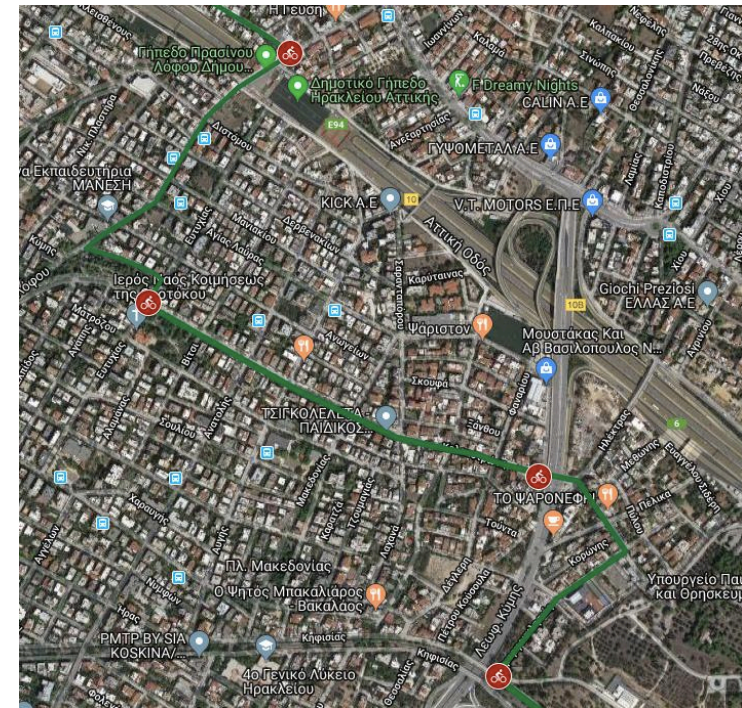

Χάρτης τμημάτων Κ-Λ ποδηλατικής διαδρομής

Τμήματα Λ-Μ, Μ-Ν, Ν-Ξ

Τα τρία αυτά τμήματα δημιουργήθηκαν με σκοπό να μας οδηγήσουν στην Πράσινη ζώνη της ΑΣΠΑΙΤΕ. Φεύγοντας από το Γήπεδο Πράσινου Λόφου, όπου εξετάζεται και η δημιουργία ενός σταθμού ηλεκτρικών ποδηλάτων, το ποδήλατο διανύει την οδό Πράσινου Λόφου μέσω ποδηλατόδρομου, έναν δρόμο με κλίση 4- 5% και στρίβει αριστερά στην πεζοδρομημένη οδό Τριπόλεως, γειτονική σε ένα πάρκο, καταλήγοντας στο τέλος του τμήματος Λ-Μ. Το τμήμα Μ-Ν αποτελείται από την οδό Κολοκοτρώνη, έναν δρόμο με αρκετές ομοιότητες με την οδό Αδριανού στην Μεταμόρφωση. Για αυτό το λόγο προτείνεται η πεζοδρόμηση του και στα δύο ρεύματα, καθώς και η μετατροπή του σε δρόμο ήπιας κυκλοφορίας. Εκεί συναντάμε ένα πάρκο, μια εκκλησία, το 10ο Δημοτικό Σχολείο Ηρακλείου, ένα παιδικό σταθμό και μία παιδική χαρά, σημεία συχνής κυκλοφορίας πεζών οι οποίοι εξυπηρετούνται από την διαδρομή.

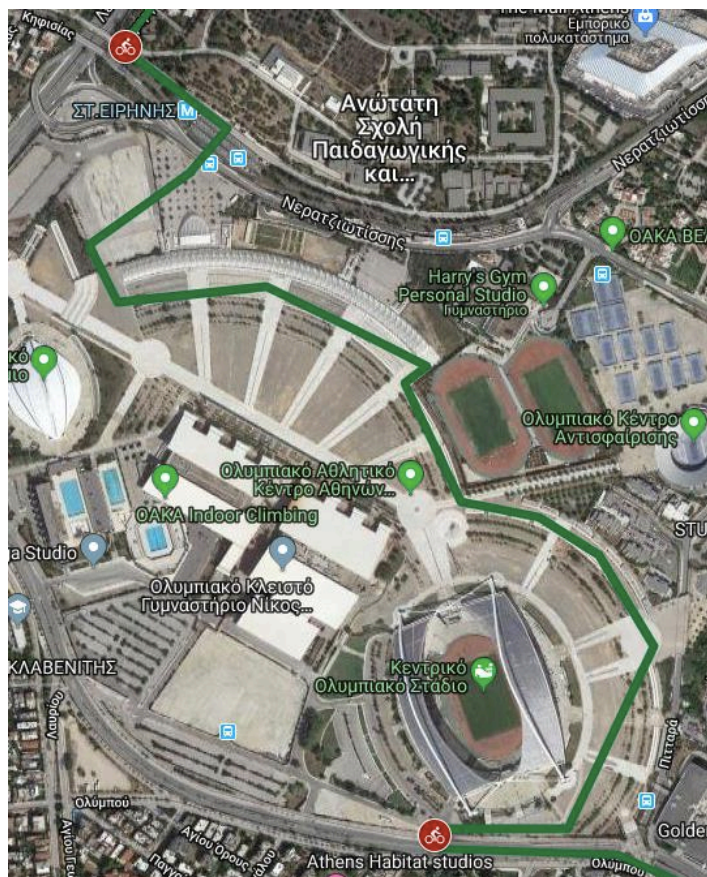
Το τμήμα Μ-Ν καταλήγει στην διασταύρωση των οδών Κολοκοτρώνη και Λεωφόρου Κύμης. Εκεί ξεκινάει το τμήμα Ν-Ξ, με ένα ποδηλατικό φανάρι, ώστε τα ποδήλατα διασχίζουν την Λεωφόρο Κύμης με ασφάλεια. Μέσω ποδηλατόδρομου, η διαδρομή καταλήγει στην πράσινη ζώνη της ΑΣΠΑΙΤΕ.

Χάρτης τμημάτων Λ-Μ, Μ-Ν, Ν-Ξ ποδηλατικής διαδρομής

Τμήμα Ξ-Ο

Το τμήμα αυτό αποτελείται αποκλειστικά από την πράσινη ζώνη του Ο.Α.Κ.Α. Υπάρχουν αρκετές εισοδοί από την ΑΣΠΑΙΤΕ στο ΟΑΚΑ, με κύρια προτεινόμενη ως πιο λειτουργική τις σκάλες του σταθμού ΗΣΑΠ «ΕΙΡΗΝΗΣ». Αφού το ποδήλατο ακολουθήσει τη Νέα Διαδρομή με τους φανούς του Αδριάνειου και το Υδάτινο Πάρκο Σταδίου, καταλήγει στην νότια έξοδο του ΟΑΚΑ, προς την Λεωφόρο Ολυμπιονίκου Σπύρου Λούη.

Χάρτης τμημάτων Ξ-Ο ποδηλατικής διαδρομής

Τμήματα Ο-Π, Π-Ρ, Ρ-Σ

Το τμήμα Ο-Π αρχίζει με ένα ποδηλατικό φανάρι που διευκολύνει την έξοδο από το ΟΑΚΑ στην Σπύρου Λούη. Από εκεί μέσω ποδηλατόδρομου και χρησιμοποιώντας δύο ακόμη ποδηλατικά φανάρια, στην οδό Πιπαρρά και στην λεωφόρο Κηφισίας, η διαδρομή στρίβει δεξιά στην οδό Κύπρου, όπου ξεκινάει το τμήμα Π-Ρ. Ξανά μέσω ποδηλατόδρομου, ο οποίος δύναται να τοποθετηθεί επί του πεζοδρομίου το οποίο βρίσκεται σε άρτια κατάσταση, η διαδρομή κατευθύνεται προς την οδό Ελ Αλαμίν, διανύοντας το τμήμα Π-Ρ. Ο δρόμος αυτός, στον οποίο βρίσκεται και η επισκέψιμη δεξαμενή καθίζησης, μία ακόμα πράσινη ζώνη στο πλαίσιο ανάδειξης του Αδριάνειου Υδραγωγείου, προβλέπεται να πεζοδρομηθεί και να μετατραπεί σε δρόμο ήπιας κυκλοφορίας. Συνεχίζοντας στο τμήμα Ρ-Σ, διανύοντας τον ποδηλατόδρομο επί του πάρκου, συναντάμε μια παιδική χαρά.

Χάρτης τμημάτων Ο-Π, Π-Ρ, Ρ-Σ ποδηλατικής διαδρομής

Τμήμα Σ-Τ

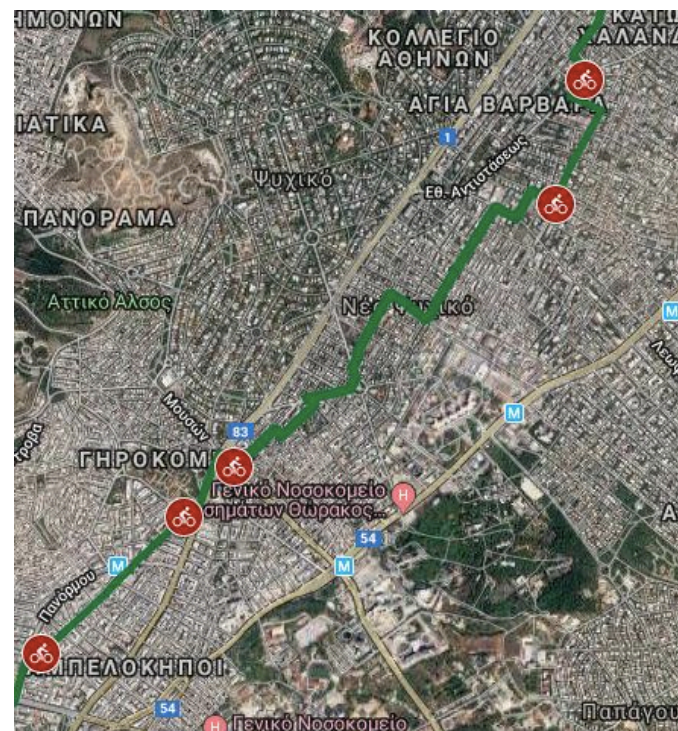
Συνεχίζοντας στον ποδηλατόδρομο, η ποδηλατική διαδρομή στρίβει στην οδό Σολωμού και στη διασταύρωση με την Παλαιολόγου συναντάει ακόμα ένα ποδηλατικό φανάρι, και διασχίζοντας το δρόμο, φτάνει στην οδό Ζαν Μωρέας. Η ιδιαιτερότητα της συγκεκριμένης διασταύρωσης είναι πως δεν υπάρχει κανονικός σηματοδότης για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας των αυτοκινήτων με πορεία προς απέναντι, άρα πρέπει να τοποθετηθούν σηματοδότες στην Παλαιολόγου που διακόπτουν την κυκλοφορία για μερικά δευτερόλεπτα, για την διέλευση των ποδηλάτων. Ιδανικά συνίσταται οι ποδηλατικοί σηματοδότες να χρησιμοποιούν τεχνολογία αντίστοιχη με αυτή των σηματοδοτών για πεζούς με τη χρήση βοηθητικού ηλεκτρικού κομβίου. Διερχόμενη από σχολεία, παιδικές χαρές, καθώς και την Δημοτική Βιβλιοθήκη Χαλανδρίου, η διαδρομή καταλήγει στο αντλιοστάσιο Ψυχικού, έξω ακριβώς από το 7ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου.

Χάρτης τμημάτων Σ-Τ ποδηλατικής διαδρομής

Τμήματα Τ-Υ, Υ-Φ, Φ-Χ, Χ-Ψ

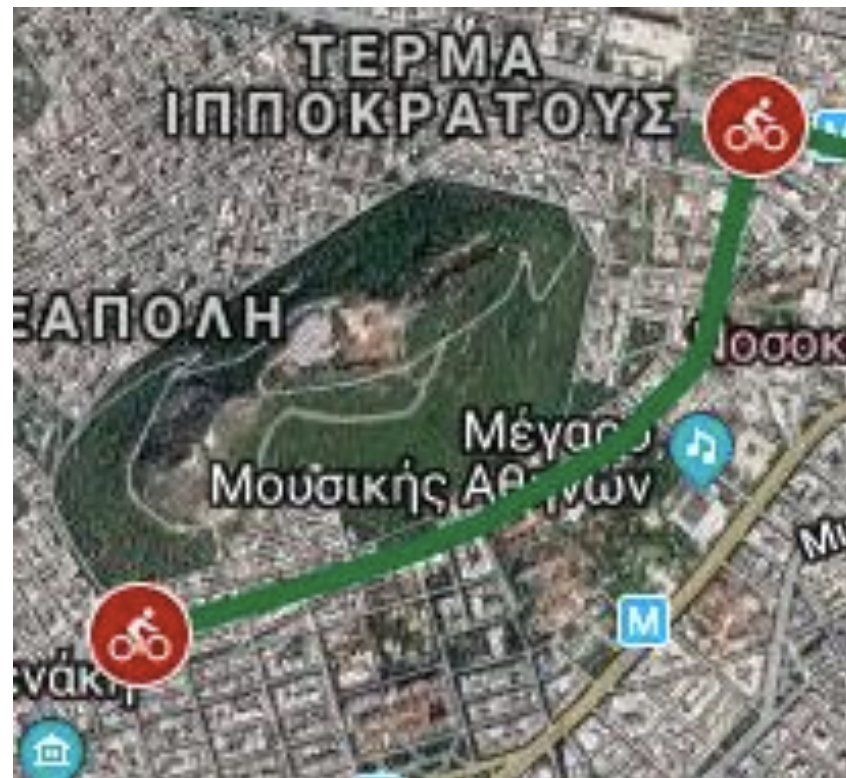
Τα τέσσερα αυτά τμήματα συνδέονται έτσι ώστε να συναντούν αρκετά σημεία ενδιαφέροντος του Αδριάνειου Υδραγωγείου. Το σημείο Ψ, στο οποίο καταλήγει η διαδρομή, είναι το πάρκο Αγίου Δημητρίου στις οδούς Πανόρμου και Λουίζης Ριανκούρ, όπου αναμένεται να τοποθετηθεί γυάλινος φεγγίτης προς ανάδειξη της υπόγειας δεξαμενής χλωρίωσης στο σημείο. Συναντάμε, επίσης, αρκετούς αθλητικούς χώρους, ένα κολυμβητήριο, ένα πάρκο και δύο πλατείες. Επίσης, σημαντικό είναι πως τα ποδήλατα διέρχονται από τον σταθμό μετρό Πανόρμου, σε περίπτωση πρόωρης λήξης της διαδρομής.

Χάρτης τμημάτων Τ-Υ, Υ-Φ, Φ-Χ, Χ-Ψ ποδηλατικής διαδρομής

Τμήματα Ψ-Ω, Ω-ΤΕΛΟΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

Ίσως το πιο όμορφο κομμάτι της διαδρομής, καθώς καταλήγει στην πλατεία Δεξαμενής στο Κολωνάκι. Το κομμάτι Ψ-Ω αποτελεί πέρασμα της Λεωφόρου Αλεξάνδρας. Συγκεκριμένα φεύγοντας από το πάρκο Αγίου Δημητρίου, η ποδηλατική διαδρομή συνεχίζεται με ποδηλατόδρομο επί της Πανόρμου, κατόπιν διασχίζεται η Λεωφόρος Αλεξάνδρας με την βοήθεια ποδηλατικού σηματοδότη και έπειτα πραγματοποιείται στροφή αριστερά στην οδό Παναγιώτη Κυριακού, όπου ξεκινάει και το τελευταίο κομμάτι της διαδρομής. Ο δρόμος αλλάζει ονομασία κατά την προσέγγιση στην Δεξαμενή, δηλαδή: ξεκινάει ως Παναγιώτη Κυριακού, στη συνέχεια γίνεται Γέλωνος και καταλήγει στο Κολωνάκι ως Δεινοκράτους. Η πρότασή μας είναι αυτός ο δρόμος να πεζοδρομηθεί και να μετατραπεί σε δρόμο ήπιας κυκλοφορίας σε όλο το μήκος του. Οι συνθήκες, όπως το πλάτος του δρόμου, τα όρια ταχύτητας και οι φόρτοι κυκλοφορίας παραμένουν ίδια. Στο τμήμα αυτό της διαδρομής οι ποδηλάτες συναντούν το 2ο Πειραματικό Λύκειο Αθηνών, το γήπεδο Απόστολος Νικολαΐδης, το Ναυτικό Νοσοκομείο, την εμβληματική Γεννάδειο Βιβλιοθήκη έναντι της Πλατείας Κιτσίκη, που σχεδιάζεται ανάπλαση με τοποθέτηση γυάλινου φεγγίτη. Τέλος, η διαδρομή τερματίζει στην Δεξαμενή του Κολωνακίου.

Χάρτης τμημάτων Ψ-Ω, Ω-ΤΕΛΟΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ποδηλατικής διαδρομής

Πίνακας Εξακρίβωσης Τμημάτων

Τμήμα	Περιοχή	Μέρος Πράσινης Ζώνης	Συνδέει Πράσινες Ζώνες Αδριάνειου Υδραγωγείου	Διέρχεται από λειτουργικά σημεία της πόλης	Διέρχεται από σημεία ενδιαφέροντος του Αδριάνειου Υδραγωγείου
A-B	Δήμος Αχαρνών - Ολυμπιακό Χωριό	✓		✓	✓
B-Γ	Δήμος Αχαρνών-Μενίδι		✓		✓
Γ-Δ	Δήμος Αχαρνών-Μενίδι		✓		✓
Δ-Ε	Δήμος Αχαρνών-Μενίδι		✓		✓
Ε-Ζ	Δήμος Αχαρνών-Μενίδι	✓			✓
Ζ-Η	Δήμος Μεταμόρφωσης		✓	✓	
Η-Θ	Δήμος Μεταμόρφωσης		✓	✓	
Θ-Ι	Δήμος Μεταμόρφωσης		✓		
Ι-Κ	Δήμος Μεταμόρφωσης	✓	✓	✓	✓
Κ-Λ	Δήμος Ηρακλείου		✓	✓	✓
Λ-Μ	Δήμος Ηρακλείου	✓	✓	✓	
Μ-Ν	Δήμος Ηρακλείου		✓	✓	✓
Ν-Ξ	Δήμος Αμαρουσίου	✓	✓	✓	✓
Ξ-Ο	Δήμος Αμαρουσίου	✓		✓	✓
Ο-Π	Δήμος Αμαρουσίου		✓	✓	
Π-Ρ	Δήμος Χαλανδρίου		✓	✓	
Ρ-Σ	Δήμος Χαλανδρίου	✓	✓	✓	✓
Σ-Τ	Δήμος Χαλανδρίου		✓	✓	✓
Τ-Υ	Δήμος Φιλοθέης-Ψυχικού		✓	✓	
Υ-Φ	Δήμος Φιλοθέης-Ψυχικού	✓	✓	✓	✓
Φ-Χ	Δήμος Φιλοθέης-Ψυχικού		✓		
Χ-Ψ	Δήμος Αθηναίων	✓	✓	✓	✓
Ψ-Ω	Δήμος Αθηναίων		✓		
Ω - Τέλος διαδρομής	Δήμος Αθηναίων	✓	✓	✓	✓

B.6 Αρχιτεκτονική προσέγγιση

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η φιλοσοφία της αρχιτεκτονικής προσέγγισης για την ανάδειξη και αξιοποίηση των πράσινων ζωνών, τις οποίες διασχίζει η ποδηλατική διαδρομή, είναι η γνωριμία με την ιστορία του Αδριάνειου Υδραγωγείου.

Επομένως, προτείνουμε ιδέες ανάπλασης για κάθε πράσινη ζώνη με σκοπό την ανάδειξη πόρου και μνημείου του Αδριάνειου. Στόχος της ανάπλασης αυτών των περιοχών είναι η αύξηση του πρασίνου και η δημιουργία ενός πιο ευχάριστου πόλου έλξης για τον πολίτη καθώς, σύμφωνα με ερευνητές του ΕΜΠ, το νερό είναι καθαρό και μπορεί άνετα να χρησιμοποιηθεί για άρδευση.

Δήμος Αχαρνών - Ολυμπιακό Χωριό

Η υπό μελέτη «Πράσινη Ζώνη Αδριάνειου» που συμπίπτει με τμήμα της θεσμοθετημένης «Πράσινης Ζώνης» του Ολυμπιακού Χωριού, αποτελεί δημόσιο χώρο 87 στρεμμάτων που εκτείνεται μεταξύ των οδών Κων. Κεντέρη, Κάχι Καχιασβίλη, Σπυρίδωνος Λούη και Ιωάννη Μελισσανίδη. Εκτείνεται μεταξύ των φρεατίων του Αδριάνειου υδραγωγείου 299' (είσοδος Αδριάνειου) και 278 στο βόρειο τέρμα της οδού Ντάλιας).

Για την ζώνη του Ολυμπιακού χωριού λαμβάνουμε υπόψιν δύο παραμέτρους. Πρώτον, την ανάδειξη της κεκλιμένης στοάς στη συμβολή των οδών Σπυρίδωνος Λούη και Κωνσταντίνου Κεντέρη, που ενώνει το υπέργειο με το υπόγειο τμήμα του υδραγωγείου, και δεύτερον, την ανάπλαση της πλατείας του Ολυμπιακού Χωριού (και της ευρύτερης περιοχής).

Προτείνουμε, λοιπόν, την ανάδειξη της κεκλιμένης στοάς με κάποια ελαφριά κατασκευή πχ γυάλινο στέγαστρο, το οποίο λειτουργεί προστατευτικά από εξωτερικούς παράγοντες και αποτρέπει τη διάβρωσή της. Αντί αυτού, προτείνουμε την εγκατάσταση κιόσκι ή πινακίδας ενημέρωσης και πληροφοριών στην είσοδο της δεξαμενής.

Η ποδηλατική διαδρομή, στην οποία αναφερθήκαμε πλήρως στο προηγούμενο κεφάλαιο, ενδέχεται να ταυτιστεί με ήδη υπάρχουσα του Ολυμπιακού Χωριού. Επομένως προτείνουμε την βελτιστοποίησή της με ενέργειες, όπως: αποψίλωση, διόρθωση φθορών που έχουν προκληθεί με τον καιρό στο δάπεδο και τοποθέτηση στύλων φωτισμού. Σε όλη την περιοχή της πλατείας από την αρχή έως το τέλος του Ολυμπιακού Χωριού προτείνουμε: την αποψίλωση της περιοχής και τη δημιουργία διαδρόμων για τους πεζούς ή/και τους ποδηλάτες. Σε αυτά τα σημεία συνίσταται να τοποθετηθούν φώτα, περισσότερα δέντρα ή κήπευση και σκίαστρα για τους θερινούς μήνες τα οποία εξυπηρετούν και ως μονάδες εστίασης (πχ αναψυκτήριο). Στην περιοχή του συντριβανιού, στη συμβολή των οδών Κων/νου Κεντέρη και Λεωνίδα Κόκκα, ενδέχεται να τοποθετηθούν παγκάκια και να αξιοποιηθούν τα χαμηλά κολωνάκια αριστερά για ποδηλατικό σταθμό - ηλεκτρικά ποδήλατα, όπως, επίσης, να τοποθετηθεί ενημερωτικό κιόσκι πληροφοριών για το Αδριάνειο ή θέσεις

οπτικοακουστικών προβολών. Γενικά, υπάρχει περιθώριο βελτίωσης του συντριβανιού και της κήπευσης χάρη στην παροχή άρδευσης της περιοχής.

Κεντρική πλατεία Ολυμπιακού Χωριού με ανενεργό συντριβάνι

Είσοδος κεκλιμένης στοάς στο Ολυμπιακό Χωριό

Υφιστάμενη Πράσινη ζώνη Ολυμπιακού Χωριού

Απεικόνιση διαμορφωμένης πλατείας του Ολυμπιακού Χωριού

Δήμος Αχαρνών – Κηφισός Ποταμός

Πρόκειται για έντονα δασική περιοχή την οποία διασχίζει το ποτάμι του Κηφισού. Μεταξύ φρεατίου 246 (τέρμα Ιεροπηγής) και 240 προτείνεται μια διαδρομή 400μ. και εντός ιδιοκτησίας του Δήμου Αθηναίων που μετά το 240 διασχίζει το ποτάμι και καταλήγει στην ασφαλτοστρωμένη παραποτάμια οδό Κρέοντος που είναι μέρος

της ποδηλατικής διαδρομής. Η παρέμβαση αυτή απαιτεί κατασκευή πεζογέφυρας (μήκους 15 μέτρων) παραπλεύρως του μεταλλικού αγωγού διάσχισης με το εντυπωσιακό χτιστό φρεάτιο καταμεσίς του ποταμού. Επιπρόσθετα απαιτεί τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων εκτός ή και εντός του φρεατίου 240 και προστατευτικά στοιχεία στη κάθετη σκάλα για ασφαλέστερη πρόσβαση. Προτείνεται να εξεταστεί η πιθανότητα τοποθέτησης ηχητικής ξενάγησης εντός του φρεατίου.

Στις όχθες του ποταμού, προτείνουμε τοποθέτηση ποδηλατικού σταθμού (parking ποδηλάτων).

Εσωτερικό προσβάσιμου φρεατίου 40 & φρεάτιο διάσχισης του ποταμού Κηφισού

Δήμος Μεταμόρφωσης – Οδός Αδριανείου

Πρόκειται για το τμήμα της οδού Αδριανού μεταξύ φανών 187-192, μήκους 200 μ. και μεταξύ των οδών Φαβιέρου και Λυκοβρήσεως μπροστά από το 5^ο Δημοτικό Σχολείο Μεταμόρφωσης. Εκεί προτείνουμε τοποθέτηση πίνακα ενημέρωσης και πληροφοριών στην περιοχή του σχολείου. Επίσης, προτείνουμε πεζοδρόμηση της οδού Αδριανού για τις ανάγκες της ποδηλατικής διαδρομής.

Δήμος Μεταμόρφωσης – Περιοχή δεξαμενής αξιοποίησης Αδριανείου

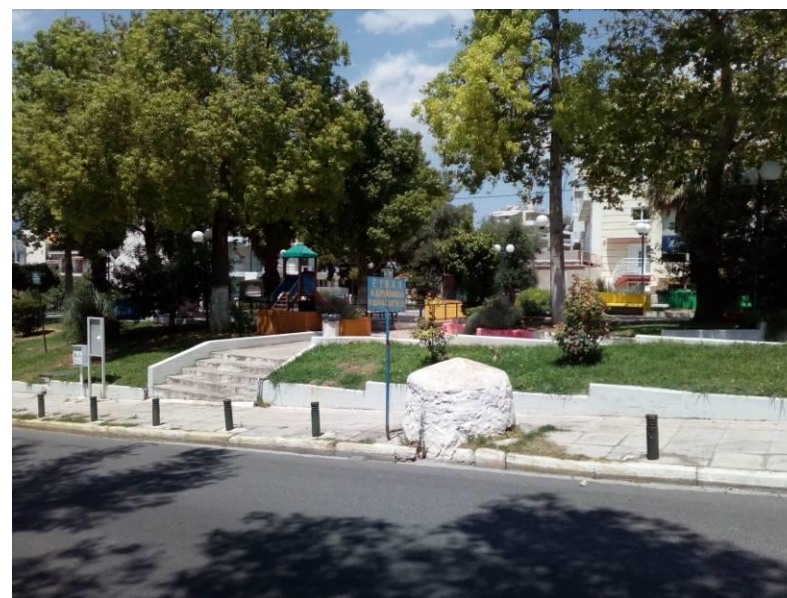
Στην οδό Δεξαμενής υπάρχει περιθώριο βελτιστοποίησης του δρόμου λόγω πολύ χαμηλού φόρτου αυτοκινήτων. Προτείνουμε την εγκατάσταση πιθανού ποδηλατικός σταθμός (ηλεκτρικά ποδήλατα ή parking ποδηλάτων). Το πάρκο στις οδούς Αδριανείου - Παπαδιαμάντη - Γεωρ. Παπανδρέου, δεδομένου ότι συναντάμε δύο φρεάτια του υδραγωγείου, μπορεί να αξιοποιηθεί ως περιοχή άρδευσης, επομένως μπορούν να πραγματοποιηθούν παιχνίδια νερού στην παιδική χαρά σε συνδυασμό με κάποιο κiosk ενημέρωσης ή και κάποιο συντριβάνι.

_Ημιτελής προέκταση της οδού Αδριανείου στη Μεταμόρφωση με φανό Αδριάνειου

Αντλιοστάσιο στη Μεταμόρφωση

Πάρκο (Αλ. Παπαδιαμάντη και Γ. Παπανδρέου)

Δήμος Νέου Ηρακλείου - Γήπεδο Πράσινου Λόφου

Στο ευρύτερο οικοδομικό τετράγωνο του Γηπέδου Πράσινου Λόφου προτείνουμε την εγκατάσταση ποδηλατικού σταθμού (ηλεκτρικά ποδήλατα & parking ποδηλάτων). Επειδή εκεί βρίσκεται το γήπεδο, οι αθλητικοί σύλλογοι και το φρεάτιο 155, συνίσταται να τοποθετηθεί πίνακας ενημέρωσης και πληροφοριών για το Αδριάνειο.

Δήμος Αμαρουσίου – ΑΣΠΑΙΤΕ και γύρω περιοχή

Η περιοχή χρειάζεται αποψίλωση. Δεδομένου ότι βρίσκεται γειτονικά με κτήρια της ΑΣΠΑΙΤΕ (γραφεία, αίθουσες, αμφιθέατρα) προτείνουμε να τοποθετηθούν παγκάκια και αναψυκτήριο για τους φοιτητές - καθηγητές και τους χρήστες της ποδηλατικής διαδρομής. Επίσης, συστήνουμε τη δημιουργία πιο άμεσης, ασφαλούς και εύκολης πρόσβασης στο φρεάτιο και γενικά στο λόφο με τη διαμόρφωσή του, ώστε να παρέχονται πέρασμα, κήπευση και κλίμακα ανάβασης προς το φρεάτιο. Έτσι ενισχύεται και η θέα προς το ΟΑΚΑ που είναι γειτονική πράσινη ζώνη.

Φανός και ιστορικό αντλιοστάσιο ΑΣΠΑΙΤΕ

Διαδρομή και φρεάτιο στο ΟΑΚΑ

Ανενεργό συντριβάνι του ΟΑΚΑ

Δήμος Αμαρουσίου - ΟΑΚΑ

Τα φρεάτια του ΟΑΚΑ συνδέονται μεταξύ τους νοητά στο έδαφος με χαράξεις που υποδηλώνουν την πορεία του υδραγωγείου που έχει υλοποιήσει η Εφορεία Αρχαιοτήτων. Προτείνουμε την ανάδειξη των χαράξεων αυτών με χρήση AR (ενισχυμένη πραγματικότητα) σε ένα κiosk που θα έχει εγκατασταθεί για την ζωντανή μετάδοση του νερού μέσω της AR, το οποίο παράλληλα θα λειτουργεί και ως κέντρο πληροφοριών για το αδριάνειο. Επίσης, προτείνουμε να ανοίξει και να αποψιλωθεί η περιφραγμένη περιοχή των φρεατίων 130 - 133, εφόσον υπάρχει είσοδος από τον ηλεκτρικό σιδηρόδρομο, οδός Νερατζιώτισσης. Επίσης, εγκατάσταση ποδηλατικού σταθμού (ηλεκτρικά ποδήλατα ή parking ποδηλάτων).

Πέραν της ανάδειξης του αρχαιολογικού τμήματος του χώρου, απαιτείται συνέργεια με τους μελετητές της ανάπλασης του ΟΑΚΑ για την επαναλειτουργία των υδάτινων στοιχείων του χώρου (συντριβανιών και στερνών) και εμπειρισταωμένη μελέτη αξιοποίησης τους με στόχο την ενίσχυση της ταυτότητάς του ως «(Αδριάνειο) πάρκο νερού».

Δήμος Χαλανδρίου – Συμβολή με ρέμα Χαλανδρίου

Στην οδό Ελ. Αλαμίν, στο ύψος της δεξαμενής καθίζησης, συναντάμε πάρκο έναντι της νησίδας που βρίσκονται τα φρεάτια. Έτσι, όπως προαναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο (B.5), προτείνουμε χρήση του πάρκου ως τμήμα της ποδηλατικής (η ποδηλατική φτάνει μέχρι οδό Φώσκολου) καθώς και πεζοδρόμηση της οδού Ελ Αλαμίν. Επίσης, συνιστάται η αλλαγή του σχήματος της παιδικής χαράς του πάρκου για διάσχιση της ποδηλατικής διαδρομής μέσα από αυτό, καθώς και εγκατάσταση ποδηλατικού σταθμού (ηλεκτρικά ποδήλατα ή parking ποδηλάτων).

Φρεάτιο και είσοδος δεξαμενής Καθίζησης στο Χαλάνδρι

Δήμος Ψυχικού – Πρώην Αντλιοστάσιο Νοσοκομείου Σωτηρίας

Προτείνουμε εγκατάσταση σταθμού AR (ενισχυμένης πραγματικότητας) στην επιφάνεια του υπόγειου αντλιοστασίου πρώην-Σωτηρία 1920.

Δήμος Αθήνας – Αντλιοστάσιο Μετρό Πανόρμου

Προτείνουμε εγκατάσταση σταθμού AR (ενισχυμένης πραγματικότητας) στην επιφάνεια του αντλιοστασίου στο ΜΕΤΡΟ, ο οποίος θα προβάλει ζωντανά τη ροή του νερού μέσω της AR σε περιπτόρου θα λειτουργεί ως κέντρο πληροφοριών για το Αδριάνειο.

Φρεάτιο στις οδούς Ριανκούρ και Οιπήλου

Δήμος Αθήνας – Διασταύρωση Οιπήλου / Ριανκούρ

Προτείνουμε εγκατάσταση σταθμού AR (ενισχυμένης πραγματικότητας) στο φρεάτιο στις οδούς Λουίζης Ριανκούρ - Οιπήλου 1920.

Αντλιοστάσιο στη συμβολή των οδών Πανόρμου και Ριανκούρ

Δεξαμενή χλωρίωσης στην πλατεία Αγ. Δημητρίου Πανόρμου

Δήμος Αθήνας – Πλατεία Αγίου Δημητρίου Πανόρμου

Στην πλατεία του Αγ. Δημητρίου στις οδούς Πανόρμου και Λουίζης Ριανκούρ προτείνουμε την τοποθέτηση γυάλινου φεγγίτη στη δεξαμενή χλωρίωσης του 1920, καθώς και ανάπλαση της πλατείας μπροστά από την εκκλησία ώστε να λειτουργεί ως πράσινη ζώνη ανάδειξης του Αδριάνειου υδραγωγείου. Απαιτείται μελέτη διαμόρφωσης και ενσωμάτωσης υδάτινων στοιχείων. Η πλατεία αποτελεί τη συνέχεια της ποδηλατικής διαδρομής και ποδηλατικός σταθμός (ηλεκτρικά ποδήλατα ή parking ποδηλάτων).

Η πίσω αυλή της Γενναδείου Βιβλιοθήκης

Δήμος Αθήνας - Πλατεία Κιτσίκη

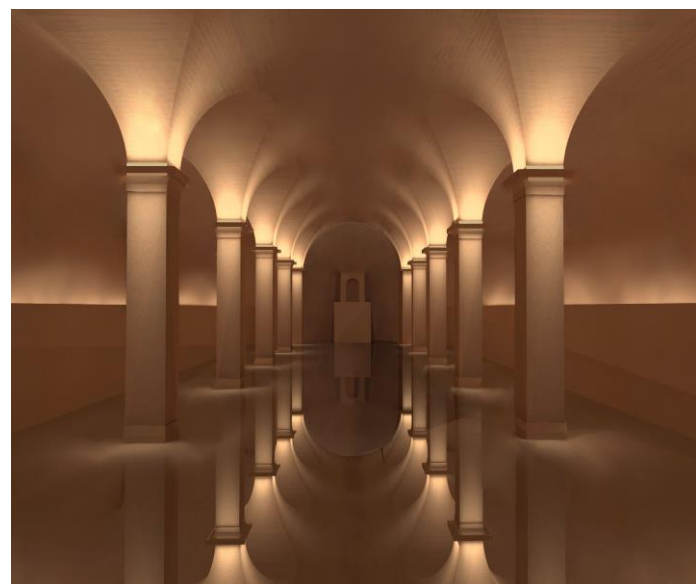
Στην περιοχή της πλατείας Κιτσίκη προτείνουμε ανάπλαση της παιδικής χαράς παράλληλα με την χρήση του νερού και εγκατάσταση συντριβανιού στην παιδική χαρά για άρδευση της περιοχής και του λόφου ή για παιχνίδια νερού. Στο πεζοδρόμιο στη Δεινοκράτους στη μεριά της Γενναδείου και στην πίσω αυλή της Γενναδείου θα τοποθετηθεί γυάλινο δάπεδο με θέα στο νερό του υδραγωγείου. Επιπλέον προτείνουμε την εγκατάσταση ενημερωτικού πίνακα πληροφοριών στο εσωτερικό της Γενναδείου για το Αδριάνειο.

Η ασκεπής Δεξαμενή ΕΥΔΑΠ στο Κολωνάκι

Η μικρή Δεξαμενή ΕΥΔΑΠ στο Κολωνάκι

Η υπό υλοποίηση φωτιστική μελέτη ΕΥΔΑΠ στη μικρή Δεξαμενή

Δήμος Αθήνας – Πλατεία Δεξαμενής

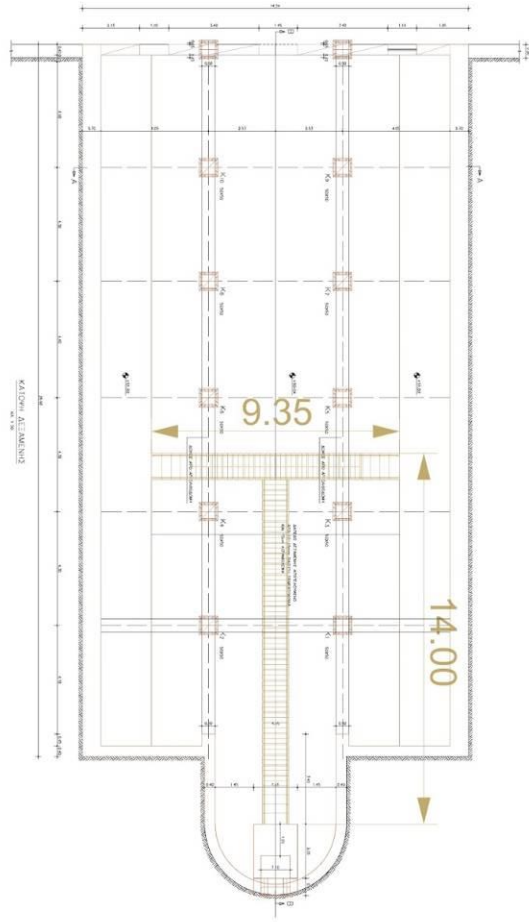
Στη Δεξαμενή του Κολωνακίου προτείνουμε, σε συνεργασία με το αρχιτεκτονικό γραφείο «ΘΥΜΙΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΕΜ» ανάπλαση της πλατείας Δεξαμενής ως «Δημόσιος χώρος αφιερωμένος στο Αδριάνειο & το νερό» και δημοτικές ιδέες για παιχνίδια νερού στην παιδική χαρά. Όσον αφορά την είσοδο στη στοά της δεξαμενής, προτείνουμε τρεις διαφορετικές εκδοχές μιας πλατφόρμας σύνδεσης των εκατέρωθεν τοιχίων του κεντρικού άξονα της λεκάνης. Αναλυτικότερα, η πρόταση πρόκειται για μια γέφυρα μικρής κλίμακας, που συνδέει τους δύο πλαϊνούς διαδρόμους με την υπερυψωμένη έξοδο του υδραγωγείου. Κύριος σκοπός είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης στην έξοδο του νερού. Παράλληλα ο σχεδιασμός της γέφυρας προσφέρει στον επισκέπτη την δυνατότητα να περιηγηθεί στο κέντρο της δεξαμενής, καθώς κινείται και στους δύο άξονες πάνω από το νερό.

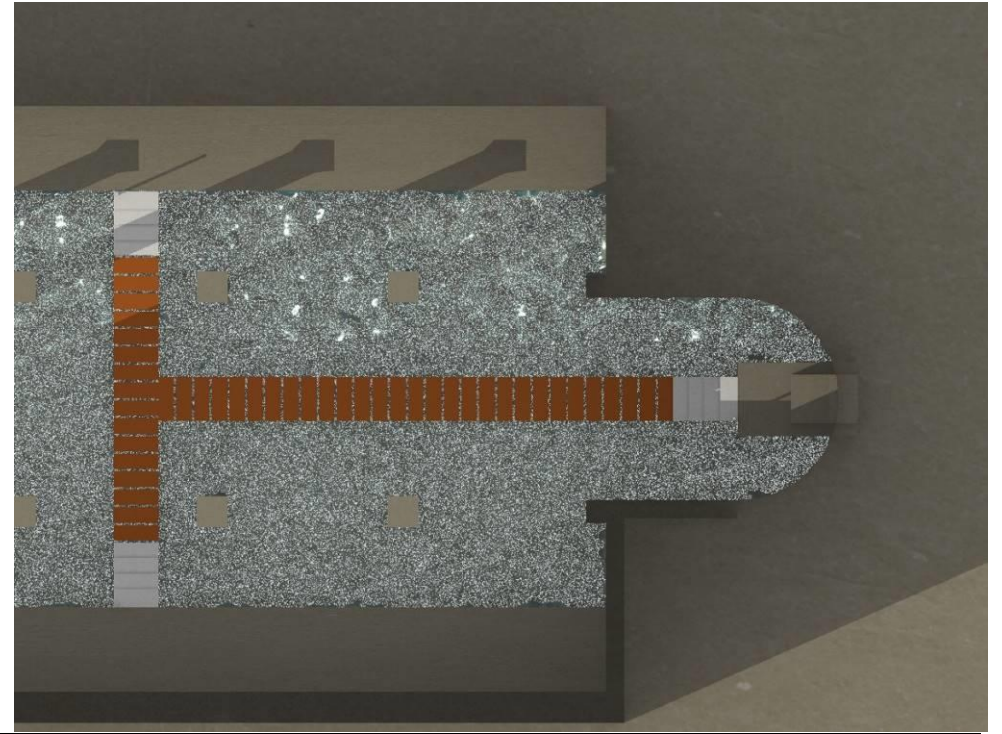
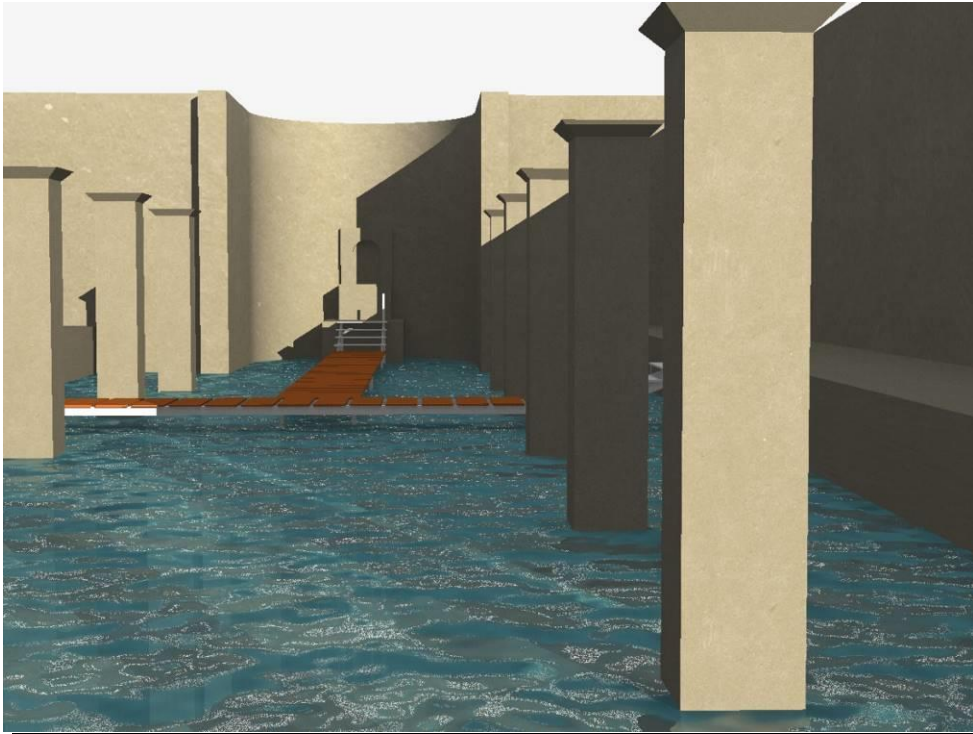
Πρόταση 1^η

Πρόκειται για δύο γέφυρες που η πρώτη συναντά την δεύτερη κάθετα στο μέσο της. Ενώνει τους πλαϊνούς διαδρόμους και βρίσκεται περίπου στα 2/3 του χώρου της δεξαμενής από την είσοδο σε ύψος 1.30 m. Το τελικό σκαλί, που είναι στο ίδιο ύψος με την έξοδο της στοάς, βρίσκεται σε ύψος 1.85 m.

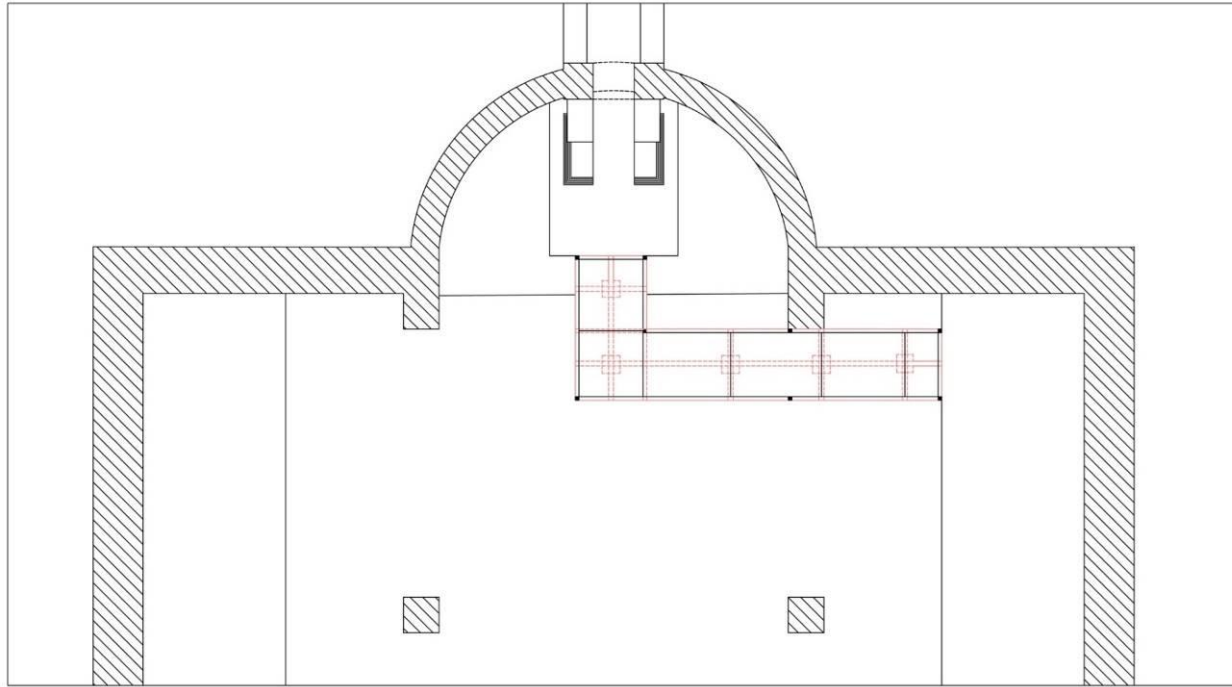
Υλικά κατασκευής

Ο σκελετός της κατασκευής είναι από ανοξείδωτο ατσάλι.
(σενάριο 1ο) Οι διάδρομοι μαζί με τα σκαλιά αποτελούνται από ξύλινες σανίδες. Στους διαδρόμους και στις σκάλες των γεφυρών στέκονται στηρίγματα ύψους 0.56 m για την προστασία των επισκεπτών. Αυτοί οι δοκοί είναι επίσης από ξύλο και ενώνονται με τριχιά.
(σενάριο 2ο) Οι σανίδες που πατούν στα σκαλιά και στους διαδρόμους είναι επίσης από ανοξείδωτο ατσάλι για ομοιομορφία, όπως και οι δοκοί των γεφυρών. Αντί για τριχιά, υπάρχει απαλό γκρι ναυτικό σχοινί που συνδέει τις δοκούς μεταξύ τους.

Απόψεις εσωτερικού δεξαμενής με την πρόταση της πλατφόρμας

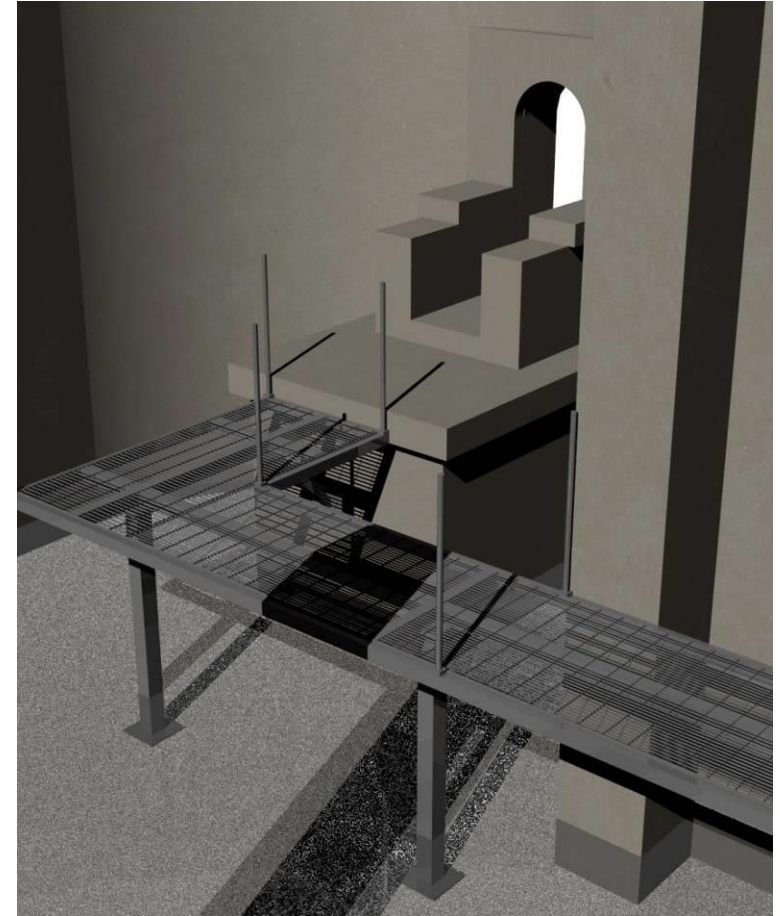
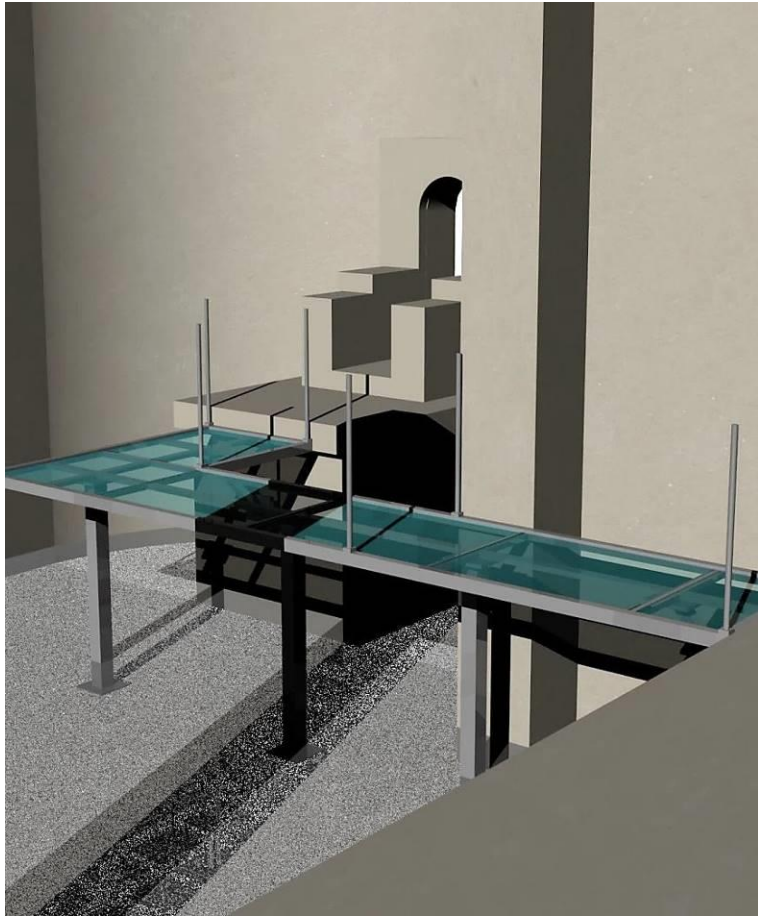
Πρόταση 2^η

Πρόκειται για μια πλατφόρμα γυάλινου δαπέδου με σκελετό κοιλοδοκών τετράγωνης διατομής, που στηρίζεται σε υποστυλώματα (κοιλοδοκοί τετράγωνης διατομής) τα οποία είναι πακτωμένα στο έδαφος και στα τοιχία της δεξαμενής και του βάθρου. Τα υποστυλώματα και οι δοκοί έχουν διάσταση 10 x 10 cm και το κρύσταλλο έχει πάχος 5 cm. Η πλατφόρμα ξεκινάει τη διαδρομή της από το τέλος του τοίχου στο βάθος της δεξαμενής και καταλήγει στο βάθρο της εισόδου της στοάς.

Υλικά κατασκευής

Κάθε υποστύλωμα, δοκός και προστατευτικό στήριγμα είναι ανοξείδωτου χάλυβα και το γυάλινο δάπεδο είναι τύπου triplex ασφαλείας (securit). Τα κρύσταλλα που συνθέτουν το γυάλινο δάπεδο είναι κολλημένα με μεμβράνη PVB. Το εξωτερικό κρύσταλλο, το οποίο έχει αντιολισθηρή επιφάνεια, είναι θερμικά σκληρυμένο (tempered glass). Τα προστατευτικά στηρίγματα συνδέονται με χοντρό σχοινί.

Προτείνουμε, επίσης, την κατασκευή παρόμοιας πλατφόρμας με την παραπάνω, με τη διαφορά ότι είναι εξ ολοκλήρου κατασκευασμένη από ανοξείδωτο χάλυβα, έχοντας αντικαταστήσει το γυάλινο δάπεδο με μεταλλικό πλέγμα.

Απόψεις εσωτερικού δεξαμενής με τις προτάσεις της πλατφόρμας

B.7 Προτάσεις διαχείρισης

Το Αδριάνειο υδραγωγείο είναι ιδανικός φορέας εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης γύρω από την ορθή διαχείριση υδάτινων πόρων και την αξία του νερού ως στοιχείο πολιτισμού και ως κεντρικό στοιχείο μιας βιώσιμης πόλης. Η ανάδειξη στις παραπάνω θέσεις προτείνεται να δίνει έμφαση τόσο στο μνημείο όσο και στις πράσινες ζώνες και μπλε υποδομές που προτείνονται προς υλοποίηση στα σημεία αυτά. Ακόμα και η ίδια η αντλητική εγκατάσταση της ΕΥΔΑΠ αν υπάρξει θα αποτελέσει στοιχείο πολιτισμικής ανάδειξης στις θέσεις αυτές, προωθώντας την αξιοποίηση μη-πόσιμου νερού ως κουλτούρα.

Οι χώροι ανάδειξης όπως περιγράφονται ευνοούν την αξιοποίηση του δημόσιου χώρου σε δράσεις συμμετοχής του κόσμου και δημιουργίας ενεργών τοπικών κοινοτήτων πολύ διαφορετικών γειτονιών με κοινό θέμα το Αδριάνειο υδραγωγείο.

Παρέχοντας νερό η ΕΥΔΑΠ προτείνεται να παραλαμβάνει ανταλλακτικά υπηρεσίες ανάδειξης των εγκαταστάσεων της ως μέρος της ανάδειξης του σημείου ενδιαφέροντος.

Κύριοι συμμετέχοντες στην υλοποίηση των προτάσεων ανάδειξης είναι:

- ❖ Οι Εφορείες Αρχαιοτήτων με ευθύνη της ανάδειξης του μνημείου
- ❖ Οι ιδιοκτήτες των προτεινόμενων θέσεων ανάδειξης (Δήμοι, ιδιώτες)
- ❖ Οι πολίτες, η κοινωνία που θα ενεργοποιούν τους χώρους αυτούς.

Επικεντρώνοντας στην τοπική κοινωνία, η ανάδειξη του Αδριάνειου κρίνεται χρήσιμη στην αντιμετώπιση των ακόλουθων προκλήσεων

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ		
Κοινωνία	Περιβάλλον	Οικονομία
Κοινωνική Συνοχή		
Το Αδριάνειο υδραγωγείο διέρχεται από γειτονιές πολύ διαφορετικές και αποκομμένες μεταξύ τους σε όλη τη πορεία του από το Μενίδι έως το Κολωνάκι. Και οι γειτονιές οι ίδιες έχουν εσωτερικά ζητήματα κοινωνικής συνοχής (για παράδειγμα η κοινότητα των Ρομά στο Μενίδι).		
<u>Ευκαιρία:</u>		
➤ Υπάρχουν ενεργοί σύλλογοι και φορείς από τον χώρο της εκπαίδευσης, του περιβάλλοντος και του πολιτισμού με ενδιαφέρον για το Αδριάνειο υδραγωγείο.		
<u>Τι κάνουμε:</u>		
➤ Δημιουργούμε υποδομές ανάδειξης του Αδριάνειου στον δημόσιο χώρο που ενθαρρύνει την συμμετοχή και την παρακολούθηση όλων, προωθώντας την κοινωνική συνοχή.		
Έλλειψη Ταυτότητας του τόπου-Αποκλεισμός		
Υπάρχουν περιοχές του Αδριάνειου όπως π.χ το Ολυμπιακό Χωριό που δεν είναι προορισμός και θέλει να γίνει.		
<u>Ευκαιρία:</u>		
➤ Το Αδριάνειο είναι ένα ιδιαίτερο Ευρωπαϊκό μνημείο και ένα σημαντικό σύμβολο αστικής ανθεκτικότητας.		
➤ Διέρχεται και εν δυνάμει ενώνει πολύ διαφορετικές γειτονιές.		
<u>Τι κάνουμε:</u>		
➤ Αναδεικνύουμε το μνημείο ως στοιχείο ταυτότητας των περιοχών που συνδυάζει το πολιτισμό με το περιβάλλον.		
➤ Δημιουργούμε αφορμή για δικτύωση και συνεργασία μεταξύ των Δήμων από όπου διέρχεται το Αδριάνειο και άλλων φορέων (εκπαιδευτικών, κοινωνίας των πολιτών) μειώνοντας τον αποκλεισμό		
Ανταλλακτική οικονομία		
➤ Σχέση μεταξύ Ιδιοκτητών (Δημοτικών / ιδιωτικών) των χώρων ανάδειξης και ΕΥΔΑΠ: Η ΕΥΔΑΠ παρέχει νερό σε αντάλλαγμα την υλοποίηση και συντήρηση έργων ανάδειξης		
➤ Σχέση μεταξύ Δήμων-ιδιωτών		

Φτώχεια-Ανεργία

Υπάρχουν περιοχές από τις οποίες διέρχεται το Αδριάνειο με σημαντικούς δείκτες φτώχειας αλλά και "φτωχές" δημοτικές αρχές.

Ευκαιρία:

- Οι πολίτες και ο Δήμος θα μπορούσαν να πάρουν νερό από το Αδριάνειο υδραγωγείο για άρδευση και βιομηχανικές χρήσεις. Μειώστε τον λογαριασμό ΕΥΔΑΠ.
- Οι πολίτες και ο Δήμος θα μπορούσαν να εκμεταλλευτούν τουριστικά το Αδριάνειο υδραγωγείο που είναι μοναδικό στο είδος του στην Ευρώπη πολιτιστικό μνημείο.

Τι κάνουμε:

- Αναδεικνύουμε τον υδάτινο και πολιτιστικό πόρο προς χρήση.
- Δημιουργούμε συνέργειες και δικτύωση αναφορικά με το υδραγωγείο, διευρύνοντας το ενδιαφέρον για την τοπική οικονομία γενικότερα.

Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα

Το Αδριάνειο υδραγωγείο διέρχεται από "θεσμοθετημένες πράσινες ζώνες" που δεν είναι πράσινες, από ζώνες με ψηλές θερμοκρασίες από περιοχές με ψηλούς ρίπους και κυρίως από περιοχές με ελλιπή στοιχεία νερού και πρασίνου.

Ευκαιρία:

- Πρόκειται για υδάτινος πόρος μεγάλης δυναμικότητας
- Διέρχεται κοντά σε αρκετούς δυνητικούς "πελάτες" άρδευσης / χρήσης μη-πόσιμου νερού (δημόσιους και ιδιωτικούς) και ας είναι εν γένει μικροί καταναλωτές.
- Διέρχεται κοντά στο μελλοντικό μητροπολιτικό πάρκο Γουδίου.
- Διέρχεται κάτω από περιοχές με ευρύ δημόσιο χώρο.

Τι κάνουμε:

- Πράσινες ζώνες ανάδειξης Αδριάνειου
- Μπλε και πράσινες υποδομές σε συνεργασία με τους φορείς των περιοχών από όπου διέρχεται.

Γ. ΠΗΓΕΣ

1. Δευτεραίος, Π. 2019, *Εργασίες διερεύνησης του Αδριάνειου Υδραγωγείου της Αθήνας και καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης σε συγκεκριμένα υπόγεια τμήματά του*, ΕΜΠ, Αθήνα
2. ΘΥΜΙΟΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΑΕΜ. 2018, *Ανάδειξη και Αξιοποίηση της Ασκεπούς Δεξαμενής στην Πλατεία Δεξαμενής στο Κολωνάκι*, Προκαταρκτική Μελέτη, ΕΥΔΑΠ, Αθήνα
3. Γούναρης, Χ. Δ. 1900, *Αδριάνειον Υδραγωγείον. Έκθεσις προς την Διεύθυνσιν της τεχνικής υπηρεσίας του Δήμου Αθηναίων*. Αρχιμήδης, 3, Μάιος - Ιούνιος, Αθήνα
4. Γούναρης, Χ. Δ. και Γεωργαλάς, Α. Κ. 1926. *Υδρευσις Αθηνών (από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα)*. Μεγάλη ελληνική εγκυκλοπαίδεια, τόμος Β'. Πυρσός, Αθήνα
5. Δευτεραίος, Π., Χιώτης, Ε. και Μαμάσης, Ν. 2018. *Το υπόγειο Αδριάνειο υδραγωγείο της αθήνας και η διαχρονική αξία του*. Ηράκλειο Αττικής: Υδάτινες διαδρομές από τον Αδριανό μέχρι σήμερα. Άλλος τόπος επικοινωνίας και πολιτισμού, Αθήνα
6. Καραλή, Λ. 2015. *Μουσείο υδρεύσης ΕΥΔΑΠ, πλατεία Δεξαμενής*. Μελέτη αποκατάστασης της Αδριάνειας και νεότερης δεξαμενής με τον περιβάλλοντα χώρο τους. ΕΥΔΑΠ
7. Λάμπρου, Ι. Λ. 2012. *Το Αδριάνειο Υδραγωγείο*. Μπατσιούλας, Αθήνα
8. Θανασούλα, Χ. 2018, *Συμβουλευτική πρόταση φωτιστικής ανάδειξης του Αδριάνειου υδραγωγείου στο Κολωνάκι*
9. Καρλαύτης, Μ. 2010, *Συστήματα αστικών συγκοινωνιών*, ΣΥΜΜΕΤΡΙΑ, Αθήνα
10. Κοκκώσης, Χ. και Τσάρτας, Π. 2001, *Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον*, Κριτική
11. Δέφνερ, Α. και Καραχάλης, Ν. (Επιμελητής). 2012. *Marketing και Branding του Τόπου: Η Διεθνής Εμπειρία και η Ελληνική Πραγματικότητα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος
12. Πούλιος, Ι. 2010, *Εισαγωγή στη διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς: Ορολογία, έννοια και μοντέλα διαχείρισης*. Αρχαιογνωσία, Τόμος 16, 321 - 340
13. Τεχνική περιγραφή 2 έργων αποκάλυψης / ανάδειξης του Υδραγωγείου: (1) Στις οδούς Δεινοκράτους-Ξενοκράτους και (2) Στο Δήμο Αχαρνών, φρέαρ Αδριάνειο Χελιδονούς - Κεκλιμένη Στοά και φανόι επίσκεψης Ολυμπιακού Χωριού, Αρχείο Υπηρεσίας Νέων Δραστηριοτήτων, ΕΥΔΑΠ, 2019